

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 3

Mars

1945.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Tingsten

Huvudkontor i Jönköping.

BRAND-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-, GLAS-, INBROTTS-, OLYCKSFALLS- OCH SJUK-, VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets- & Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i RIKSTELEFONKATALOGEN

— Blå delens första sida —

STOCKHOLM

GOLVBYXOR - SLIPOVER SPORTMÖSSOR

Arbetsbyxor - Arbets skjortor
Trikånderkläder - Vindtygsrockar
ARBETAR - BODEN
14 Tunnelgatan 14

THEODOR ALM

Stora Nygatan 5 - Tel. 20 42 41 - Sthlm
Ottomaner, Sängar, Sängkläder, Gardiner, Möbiltyger, Barnvagnar och Barnsängar.

VI REKOMMENDERA TEGNERBACKENS Matservering

Holländaregatan 20, 1 tr.
Telefon 20 49 32

SKODON

Alla slag, billigast och bäst.
Renstjärnasgatan 26. Tel. 43 14 21
EDVIN HOGMAN

J. E. Andersson, Mek. Verkstad

Surbrunnsgatan 42. Telefon 31 23 67
Utför alla slags mekaniska arbeten.
Fackkunnig personal.

AB ANDERSSON & HELLBERG TRÄVARUAFFÄR

Götgatan 84

44 00 70

**MARIA ANDERSSON
PARFYMHANDEL**
Hornsgatan 59 B — Telefon 43 05 77
REKOMMENDERAS

Har RADION tystnat? Ring 402831

Reparationer även i hemmen.

A X E L S S O N S

Radio-Elektriska Laboratorium Eftr.
Torsten Fröberg Brännkyrkagatan 183

SÖDRA SLAKTERIAFFÄREN

Inneh.: E. G. Sjögren
Ölandsgatan 45 — Telefon 40 56 56
Förstklassigt kött- och fläsk. Extra-
prima dagsfärska Charkuterivaror.
Konserver i stor sortering. God ost,
smör och ägg.

Allt i Sulläder, Plattläder, Skinnvaror,
Arbetskodon, Trätofflor, Stövlar, Pjäxor,
Chaufförkängor, Skinntofflor, Chaufför-
och arbetshandskar, Reseffekter, Tåg-
virke, Bindgarn och seldon finner Ni i
Oskar W. Lindgren & Co. Läderhandel,
(Torsten Blidén). Ringvägen 127 (nära
Götgatan). Tel. 41 09 14. Obs.! Boxkalv-
stövlar, Sportskodon, Motorkängor och
sydda manskängor av C. G. Ströms i
Kumla välkända fabrikat. Mod. priser.

WILLE SVENSSONS CYKEL- och SPORTAFFÄR

HELGAGATAN 9 - TEL. 44 19 14
Försäljer "Apollo" o. "Fram" samt andra
förstklassiga cykelmärken. Sportartiklar
för vinter- o. sommarsport. Cykelrepa-
rationer utf. omsorgsf. o. billigt.

En hedersgåva från

AUG. LJUNGQVIST URMAKERI
är alltid välkommen
Beridarebangatan 23 a
Telefoner 11 16 48 och 21 16 49

IFA ETT NAMN ATT MINNAS

då det gäller porträtt- och interiörfoto-
grafering, förstoringar m. m.
Drottninggatan 114 — STOCKHOLM
Telefon 3119 82

CHR. ERICSON SNICKERI

Brännkyrkag. 131. Tel. 408527, bost. 380548
Byggnadssnickrier, Butiksinredningar
m. m. reparationer i fastigheter utföres.

H. Hallgrens Bosättningsaffär Eftr.

inneh.: OTTO SÖDERBERG
Upplandsgatan 41 Telefon 31 11 95
Glas, Porslän o. Husgeråd. Smakfulla
presentartiklar i keramik m. m. Stor
sortering. Humana priser.

J U T E L U M P

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar
säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o

Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

DET BETALAR SIG . . .

att gå till **MODE-FERM**
ULSTRAR — SWAGGERS
DRÄKTER — KAPPOR
och KLÄNNINGAR
stort urval till verkligt låga priser
MODE-FERM, Västerlångg. 62.

K. G. JOHANSSONS BAGERI

Wahlbergsgatan 1, Hammarbyhöjden
Telefon 49 52 18
Filial Palandergatan 9, Telefon 49 52 17
L Ä C K E R T B R Ö D

O. MÄRTENSSONS Bilverkstäder

HÖGBERGSGATAN 32
Tel.: 40 98 24 — 40 9834
Automobil-, Smides- & Mek. arbeten.

Inga spruckna putsytter mer om vid re-
vetering användes **ARMERINGSMAT-
TAN IDEAL**. Armeringsmattan Ideal
är tillverkad av prima vassrör o. galv-
trådduk o. nedbringar reparationskost-
naderna i avsevärd grad. Stockholms
Reveteringsfabrik, K. M. Johansson,
Norrtullsgat. 34, Stockholm. Tel. 33 27 05.
Tillverkar vanliga reveteringsmattor
av högsta kvalitet. Utför gipsrörings-
arbeten på entreprenad. Begär offert!

DAVID FORSBERG & Co.

(Inneh. **EKENBERG & RYDBERG**)
N. Stationsg. 103. Tel. 33 52 39, 33 76 99
UTLÄNDSKA TRÄSLAG o. FANÉR

CLAES JULANDER

HERR- & DAMEKIPERIN G
Hantverkargatan 32 — Tel. 50 55 17
Sveavägen 66 — Tel. 21 28 71
Södermannagatan 30 — Tel. 40 82 63
Stockholm — Specialitet: Arbetskläder

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MARS 1945

Utkommer en
gång i månaden
8:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Se upp med geschäften i välgörenhet!

I en artikel i tidningen "Köpmannen", organ för Sveriges Köpmannaförbund, påtalades nyligen de sympatiska geschäft i välgörenhet, som utgöres av vissa s. k. "välgörenhetstidningar" av olika slag, vars utgivare genom att ockra på allmänhetens medlidande med sjuka och invalider tillgodose den egna plånboken.

"Det gäller", skriver tidningen, "särskilt vissa 'konvalescenttidningar och sanatorieblad' och vad de allt kallas. De tillkomma på det sättet att en person — utgivaren — hos något tryckeri låter utföra ett antal 'tidningar', vanligen några få sidor i allra enklaste utstyrsel. Innehållet är lika enkelt: några sentimentala verser, ett par dåliga s. k. berättelser, något klipp ur dagspressen och en del svulstiga reflexioner där 'redaktören' framställer sig och sitt blad som invaliders eller lungsjukas eller andra olyckliga människors räddare samt uppmanar allmänheten att flitigt köpa hans blad.

Detta i alla avseenden billiga tryckalster åsättes ett i förhållande till värdet orimligt högt pris, vanligen 50 öre. Utgivaren avyttrar det till kringvandrande försäljare — enligt uppgift personer som genom sjukdom eller invaliditet blivit arbetslösa — till ett lägre pris eller mellanskillnaden blir alltså försäljarens förtjänst. Detta är hela välgörenheten.

Vad som alltså faktiskt förekommer är att en tidningsutgivare för att sprida sitt ur skilda synpunkter mindervärdiga organ, vilket utgör hans privata affär och födkrok, använder sig av sjuka eller lemmalytta försäljare. Samtidigt som dessa personer naturligtvis göra en viss förtjänst för egen räkning skaffar sig samtidigt utgivaren sitt levebröd genom deras lyte eller deras sorgliga belägenhet — utan allmänhetens medkänsla för försäljaren skulle nämligen det underhålliga bladet aldrig någonsin bli sålt.

Typisk för dessa organ är något som heter "Svenska Konvalescenttidningen" och som utges i Emmaboda av

en f. d. lantbrukare vilken efter att ha försökt sig som bokagent slagit sig på denna födkrok. Hela "tidningen" är åtta sidor i litet format och allra enklaste utförande, den kostar 50 öre och den uppmanar "f. d. sanatorister" att bli försäljare.

Just den omständigheten att många sjuka och på annat sätt hemsökta människor här i landet behöva ett ärligt handtag borde motivera den allra största försiktighet gent emot denna absolut icke önskvärda form av självtagen och okontrollerad välgörenhetsverksamhet."

*

Denna Köpmannaförbundets varning för osunda tidningsgeschäfte i sjukas, särskilt de lungsjukas, namn är i hög grad av behovet påkallad och det vore önskvärt att den nådde inte endast Köpmannaförbundets medlemmar utan hela den svenska allmänheten. De Lungsjukas Riksförbund och även andra organisationer av partiellt arbetsföra ha sedan flera år tillbaka haft sin uppmärksamhet riktad på dessa marodörer, som samvetslöst för egen vinning utnyttja allmänhetens medkänsla för sjuka och invalider genom att utgiva och försälja dylika tryckalster. För ett par år sedan varnade Samarbetskommittén för partiellt arbetsföra — vilken som bekant består av de blindas, de dövas, de lungsjukas och de vanföras riksorganisationer (numera även de dövstummas) — allmänheten genom pressen för dessa skumma geschäfte och meddelade samtidigt till vägledning för dem som verkligen önskade ge sitt stöd åt någon av ovannämnda organisationer namnen på dessas tidningsorgan. De Lungsjukas Riksförbund har sedermera, bl. a. i stor utsträckning genom sina lokalorganisationer, i pressen varnat för privatgeschäften i de lungsjukas namn och erinrat om att Förbundets enda officiella organ är Status. Vi ha understrukit att de lungsjuka och deras organisationer inte ha något som helst att skaffa vare sig med

den ovannämnda "Svenska Konvalescenttidningen" eller med "Sanatoriebladet", ett annat privatgeschäft, som utgives av en boktryckare i Stockholm. Det bör f. ö. i detta sammanhang nämnas att samme boktryckare tillsammans med några andra privatpersoner, vilka funnit det lämpligt att kalla sig "De lyttas riksförbund" också utger en tidning "De lyttas Riksförbunds Tidskrift", vilken de vanföras riksorganisation, "De Vanföras Vål" kraftigt tagit avstånd ifrån.

Man skulle tycka att en kontinuerlig propaganda mot alla dessa privatgeschäft, vilka som ogräs parasiterar på de sjuka och deras nödläge, borde medföra resultat. Men det är nu en gång så att världen och människorna vill bedragas. En stockholmstidning påpekade häromdagen på tal om välgörenhetsjobberiet att det egendomliga är att välgörenhetsindustrin trots alla avslöjanden lever och blomstrar. "Det är med den som med sol- och vårbranschen. Alltid finns det en betydande mänsklig godtrogenhet att exploatera."

Det är alldeles tydligt att de geschäft det här gäller kan stoppas effektivt endast på lagstiftningens väg. Att även på denna väg stora svårigheter möta, därom äro vi medvetna. Man kommer här bl. a. in på tryckfriheten, som är en mycket ömtålig fråga. År 1941 förelåg emellertid i riksdagen ett inom Justitiedepartementet utarbetat förslag till förordning angående offentliga insamlingar, syftande till bättre kontroll över dylika, och i förslaget behandlades också frågan om insamlingar genom försäljning av tidningar och annonser till dessa. Förslaget föll men det är möjligt att det på nytt kan komma upp vid innevarande års riksdag. Huruvida detta förslag i sin numera delvis omarbetade form avser att effektivt stoppa privatgeschäften i välgörenhet genom utgivning av tryckalster ha vi oss inte bekant, men vi hoppas innerligt att så är fallet.

*

Från näringslivets sida har man också reagerat kraftigt mot välgörenhetsgeschäften. När för ett par år sedan ett par stora grosshandelsföretag i välgörenhet, som tillförde sina utövare 100-tusentals kronor medan det välgörande ändamålet fick nöja sig med några få procent av intäkterna, avslöjades, tyckte man att det hade gått för långt. Sv. Industriförbundet, Köpmannaförbundet, Tidningsutgivareföreningen, advokaternas och de auktoriserade revisorernas m. fl. organisationer inrättade då en gemensam kontroll över alla insamlingar. Denna kontroll utövas numera genom Näringslivets granskningsnämnd, och den som vill bedriva en insamling eller t. ex. utgiva en tidning för något välgörande eller ideellt ändamål kan vända sig till denna nämnd för att få verksamheten granskad ur olika synpunkter. Finner nämnden att vederböran-

de insamlings, institutions eller tidnings räkenskaper utvisa att de influtna medlen verkligen kommer det avsedda ändamålet till godo, att administration och annons-, försäljnings- eller insamlingsprovision inte tager oskäligt stora belopp i anspråk, tilldelar nämnden vederbörande ett s. k. kontrollgiro, som för ändamålet av generalpoststyrelsen ställts till nämndens förfogande och som tillhör postgiroserien 900.000. Den insamling, institution eller tidning, som erhåller ett dylikt kontrollnummer ställes därefter under granskningsnämndens omedelbara kontroll. Detta innebär alltså för allmänheten en god garanti. Allmänheten kan med fullt förtroende sända in pengar till ett välgörande eller ideellt ändamål på ett postgirokonto i serien 900.000 — allmänheten kan med fullt förtroende köpa en tidning för ett välgörande eller ideellt ändamål, som i vignetten uppgiver ett postgiro i serien 900.000.

Ännu ha kanske inte alla lovvärda och behjärtansvärda insamlingar och tidningar för välgörande eller ideella ändamål skaffat sig detta kontrollgiro, men det vore önskvärt att så skedde. Härigenom skulle allmänheten bekvämt och snabbt kunna skilja agnarna från vetet, när någon vädjar om hjälp och stöd till ett behjärtansvärt ändamål. En kraftigare propaganda från granskningsnämndens sida för kontrollgirot skulle också därför betyda mycket när det gäller att komma till rätta med privatgeschäften i välgörenhet.

*

Vad nu beträffar de lungsjukas organisationer och tidningar som utgivas i de lungsjukas namn är det på sin plats att vi här erinra om att från en del sanatorier, företrädesvis till julen, utgivas tidningar till förmån för resp. patientföreningars hjälpverksamhet. Då samtliga patientföreningar i landet äro anslutna till De Lungsjukas Riksförbund är det givetvis med Förbundets goda minne detta sker. Dessa tidningar äro emellertid lokala företeelser och torde vara så väl kända i resp. landsändar att de här inte behöva någon rekommendation. Däremot är Förbundet mycket noga med att dessa tidningar inte säljas utanför resp. sanatoriums verksamhetsområde, vilket f. ö. ligger i linje med av medicinalstyrelsen och Näringslivets granskningsnämnd utfärdade direktiv att inga insamlingar av något slag få av patientföreningarna bedrivas utanför vederbörande sanatoriums verksamhetsområde. I Malmö utgives till förmån för de lungsjuka i Malmöhus län en tidning, "Den Lungsjukes Tidning" och denna får alltså enligt Förbundets beslut icke — vilket tyvärr skett — säljas utanför Malmöhus län. Allmänheten bör därför ha i minnet, att om "Den Lungsjukes Tidning" utbjudes utanför detta län är detta en illegal

(Forts. å sid. 9.)

Endast 27 lungsjuka erhöillo yrkesutbildning genom Pensionsstyrelsen under fyra år

Åtta fingo återfall i sjukdomen och måste pensioneras. —
Intet bevis för olämpligheten att utbilda lungsjuka, säger Pensionsstyrelsen.

Sekreterare
Manne Parenius.

I tidningen "Folkpensioneringen" lämnar sekreteraren i Pensionsstyrelsen Manne Parenius en redogörelse för Pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet, grundad på en undersökning, som verkställdes av styrelsens sjukvårdbyrå.

I redogörelsen erinras om, att Pensionsstyrelsen sedan 1915 lämnat bidrag till yrkesutbildning åt personer behäftade med lyte eller lidande av kroniska sjukdomar eller följder av sådana i syfte att bereda dessa personer möjligheter till självförsörjning genom utbildning i ett för dem med hänsyn till deras kroppskrafter och själsförmögenheter lämpligt yrke. Därest någon drabbats av invaliditet och icke har möjlighet att själv förskaffa sig den utbildning som erfordras för invaliditetens hävande är det ofta mera givande att föranställa om yrkesutbildning åt honom i stället för att bevilja pension. Genom att bereda en sådan person möjlighet att fylla en plats i samhällsproduktionen fullföljes givetvis även ett betydande humanitärt intresse. För att utrona resultatet av Pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet har styrelsen vid några tillfällen genom pensionsnämndernas ordförande verkställt efterundersökningar av utbildningsresultaten. Så lunda utförde pensionsstyrelsens överläkare docenten G. Kahlmeter i slutet av 1923 och början av 1924 en undersökning beträffande de personer som räknat från verksamhetens början slututbildats senast år 1921, tillsammans 369, samt i slutet av 1925 och början av 1926 en dylik undersökning rörande de personer som avslutat sin utbildning under tiden 1 januari 1922—30 september 1923, inalles 147. Slutligen verkställde t. f. aktuarien K. Alderin i början av 1928 en tredje undersökning avseende de personer som avslutat sin utbildning under tiden 1 oktober 1923—31 december 1924, tillhoppa 236. Sedan dess har ingen efterundersökning utförts förrän år 1942.

Undersökningen omfattar alla de personer som med bidrag från Pensionsstyrelsen avslutat yrkesutbildning under åren 1935—1938 och vilka erhållit sin utbildning antingen hos privat mästare eller å hantverks- eller handelsskola.

Den sistnämnda undersökningen omfattar 1.065 personer, varav 766 män och 299 kvinnor. Resultatet av utbildningen vid tiden för efterundersökningen har visat sig vara synnerligen gott beträffande såväl männen som kvinnorna. Av männen ha sålunda 526 eller 68,7 proc. försörjt sig fullt eller i mera väsentlig grad på det inlärdade yrket medan endast 55 eller 7,2 proc. visat sig vara icke arbetsföra och av dessa ha 31 tillerkänts folkpension. Resten eller 185 personer (24,1 proc.) ha försörjt sig delvis på det inlärdade yrket eller delvis på detta och dessutom på annat arbete. Motsvarande siffror för kvinnorna äro 109 (36,5 proc.), 26 (8,7 proc.) och 164 (54,8 proc.).

I övervägande antalet fall har utbildning ägt rum beträf-

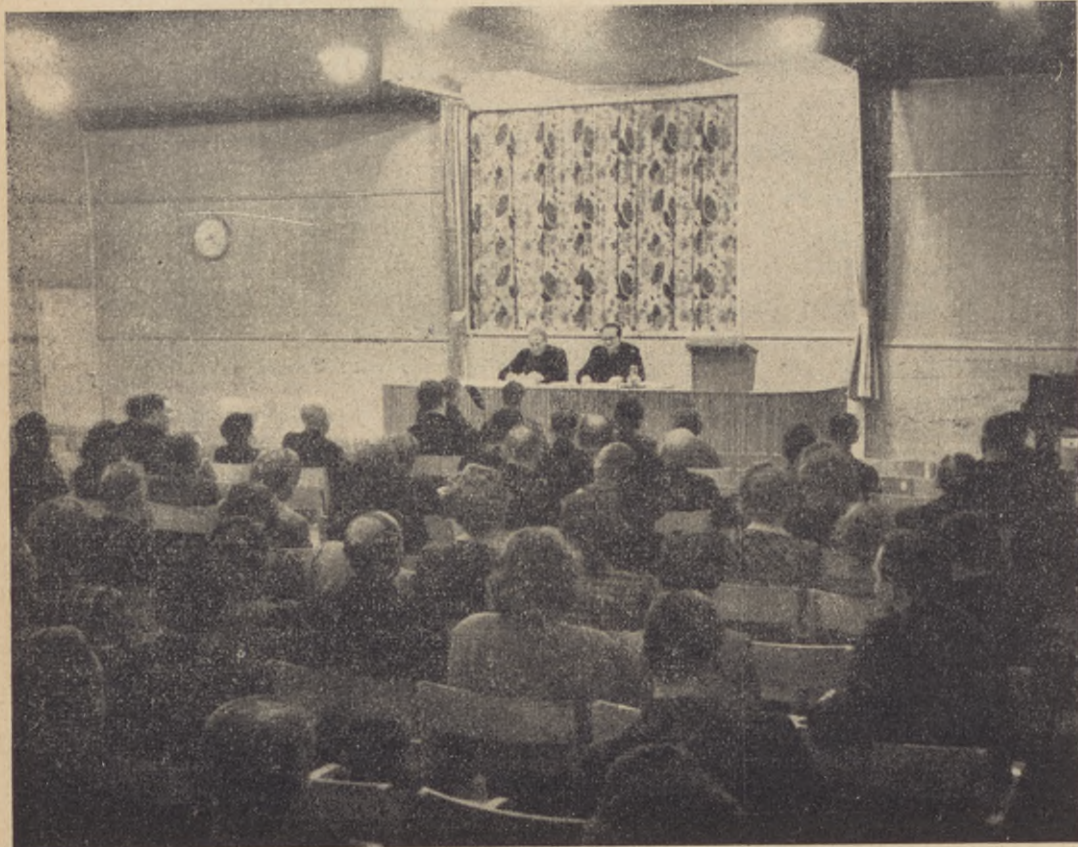
fande sådana personer som lidit av defekter i rörelseorganen eller sådana som lidit av kirurgisk led- och bentuberkulos. I dessa båda grupper utgjorde antalet män 382 (49,9 proc.) resp. 142 (18,5 proc.) och antalet kvinnor 152 (50,8 proc.) resp. 65 (21,7 proc.). De vanligaste yrkena inom dessa grupper äro för männen skrädderi, skomakeri, måleri, snickeri och bilreparatörsyrket samt för kvinnorna sömmerske- och modistyrkena. Granskas motsvarande siffror för hjärtsjukdomar, finner man att det största antalet män, lidande av hjärtsjukdom, med gott resultat utbildats till skräddare och att det största antalet kvinnor, lidande av sådan sjukdom, med gott resultat erhållit utbildning till sömmerskor.

Det procentuellt största antalet utbildningar med dåligt resultat har förekommit inom lungtuberkulosgruppen. Då antalet utbildade personer inom denna sjukdomsgrupp icke är större än 27, kan man icke draga några säkra slutsatser härav, men resultatet är bortsett därifrån fullt förklarligt med hänsyn till den stora risken för återfall i sjukdomen.

Tidskriften Status har med anledning av dessa uppgifter vänt sig till sekreterare Parenius, som meddelar att det rör sig om 8 lungsjuka av de 27, som fått utbildning, vilka pensionerats på grund av återfall i sjukdomen, nämligen 6 män och 2 kvinnor. Detta är visserligen förhållandevis flera än inom andra sjukdomsgrupper men man kan för den skull på grund av det ringa antalet utbildade lungsjuka icke draga några slutsatser härav beträffande lämpligheten av eller risken för att ge lungsjuka yrkesutbildning. Pensionsstyrelsen tar ej heller vid beviljande av omskolningspension hänsyn till denna statistik. Anledningen till att endast 27 lungsjuka erhållit yrkesutbildning under åren 1935—1938 är främst den att så få ansökningar härom inkommit från lungsjuka. Sedan 1938 ha emellertid ett avsevärt större antal lungsjuka hos Pensionsstyrelsen ansökt om yrkesutbildning.

Vad beträffar de yrken i vilka lungsjuka utbildats kan man beträffande dessa icke heller på grund av det ringa utbildade antalet lungsjuka draga några slutsatser om vilka yrken, som för de lungsjuka visat sig mest lämpliga. Av de sex utbildade lungsjuka, vilka måst pensioneras hade två utbildats till kontorister, en till radioreparatör, två till svetsare och en genomgått kurs vid teknisk skogsskola. Beträffande de lungsjuka som efter sin utbildning kunnat försörja sig finner man att dessa utbildats till bl. a. elektriker, skräddare, smådjurskötare, snickare, mek. verkstadsarbetare, trädgårdsarbetare, urmakare och kontorist.

Föreningen för lungsjuka i Stockholm i nya lokaler

Föreningen håller möte andra torsdagen i varje månad i H.S.B.-salen på Kungsholmen. Här en bild från februarimötet.

Sedan nyåret residerar Flis (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), som är De Lungsjukas Riksförbunds största lokalavdelning med 1.000-talet medlemmar, i nya lokaler vid Bondegatan 58 på Söder i Stockholm. Det är ljusa, rymliga och trevliga rum, föreningen här fått hyra, med lokaler för expedition, studiecirkel och arbetsterapi.

Förhyrandet av dessa lokaler har möjliggjorts tack vare den omständigheten att Stockholms stad svarar för hyran. Utom hyresanslaget har stadsfullmäktige även beviljat ett anslag på 2.200 kr. för inköp av verktyg — bl. a. hyvelbänkar, snickeriverktyg och skomakarverktyg. Det är särskilt tack vare det stöd, förste stadsläkare Rietz och överläkaren på Tuberkulosbyrån, dr Gentz, givit föreningen som staden fått uppögonen för det lämpliga i dessa arrangemang. Framförallt måste man med tillfredsställelse hälsade den omständigheten att föreningens medlemmar i de nya lokalerna få tillfälle till sysselsättning och arbetsträning. Snickeriverkstadens har sålunda en fullständig

och modern uppsättning verktyg och hit kunna medlemmarna komma och snickra under sakkunnig ledning. En skomakarbänk med tillhörande verktyg ger medlemmarna möjlighet att här själva laga sina skor och för de kvinnliga medlemmarna skall symaskin anskaffas.

Studieverksamheten inom föreningen är livlig och de nya lokalerna äro mycket lämpliga även för detta ändamål. Tidigare har Flis anordnat kurser i bl. a. organisationskunskap och maskinskrivning, och det kan nämnas att flera av de i maskinskrivningskursen deltagande flickorna sedermera fått anställningar som maskinskrivare. I vår har en deklaraionskurs anordnats under ledning av förbundskassör Hiller i De Lungsjukas Riksförbund och deltagarna i denna kurs öppnade redan deklarationsbyrå i föreningslokalerna, vilken byrå sedan från början fick en stor kundkrets. Föreningen umgås också med planer på att öppna en maskinskrivningsbyrå.

Vi visa här några bilder från de nya lokalerna och från Flis verksamhet.

Här en bild från snickeriverkstadens. Pallen och torglådorna i förgrunden är de första slöjdalstren från verkstadens.

Flis' ordförande Hugo Karlqvist (t. v.) står medlemmarna till tjänst med rådgivning i sociala frågor. Samarbetet mellan föreningen och stadens myndigheter är mycket gott.

Kassören i De Lungsjukas Riksförbund, Einar Hiller, leder kurs i deklaraionskunskap.

Deltagarna i kursen (på bilden ovan) öppnade sedan deklarationsbyrå i föreningslokalerna. Med gott resultat.

Föreningens kvinnliga medlemmar samlas då och då till "syrinkel" i de nya lokalerna, där det också finns möjligheter till kaffekokning.

Landsbygdens lungsjuka och deras organisationsmöjligheter

De lungsjukas synpunkter beträffande sammanhållning och anslutning till De Lungsjukas Riksförbund torde knappast vara av mer än ett slag. Det torde också kunna fastslås, att i stort sett finns både intresse för och vilja till att delta i organisationens kamp och strävan. Man får anta att varje lungsjuk är glad över att Förbundet finns till. Tidningen Status kommer som en vän och kamrat till den ensamme sjuke, men tidningens största värde ligger dock i den upplysningsverksamhet den bedriver. Utan tvivel har den redan uträttat mycket när det gäller att rasera sociala skrankor liksom att luckra upp fördomar och tvångsföreställningar hos folk gent emot de sjuka. Bland den stora allmänheten har många genom det tryckta ordet fått en tankeställare, kommit underfund med att även de lungsjuka är människor med mänskliga behov och önskingar att leva, umgås och verka efter sin förmåga.

Man kan alltså utgå ifrån att såväl Förbundet som tidningen Status är i alla avseenden önskvärda företeelser för de tbc-sjuka. Frågan är bara hur Förbundet skall nå så många som möjligt eller kanske tvärt om hur alla de lungsjuka skall kunna nå Förbundet eller någon av dess lokalorganisationer. I alldeles särskild grad är detta en svårloft fråga för landsbygdens lungsjuka.

De lokalorganisationer som finns har hittills bildats i städer och tätliggande områden. För medlemmarna har organisationen betytt mycket. Föreningen har förhjulpat medlemmarna till ekonomiska fördelar. Genom insamlingar samt framstötter i föreningens namn hos myndigheterna har åtskilligt uträttats. Dessutom — vilket likaledes är viktigt — har sammanslutningen skänkt kamratskap och väckt självttillit bland medlemmarna.

På landsbygden och särskilt inom glesare bebyggda områden ställer sig de lungsjukas organisationsmöjligheter betydligt svårare. I varje socken kanske finns ett par, tre tbc-sjuka av färskare datum. Under sanatorietiden har de hunnit tänka över sin ställning och fått intresse för tidens sociala strömningar. En lokalorganisation skulle vara till såväl nytta som nöje för dem. Genom gemensam uppslutning skulle deras synpunkter och krav väcka respekt och uppmärksamhet. Men hur nå varandra då avstånden är mil? Ordnade kommunikationer kanske inte finns. Att nyttja privat skjuts blir för dyrt för en förut ansträngd ekonomi. En socken blir f. ö. ett alldeles för litet verksamhetsområde. Ett eller flera härader tillsammans vore lämpligt, men det hade till följd att avstånden blott ökades och svårigheterna att nå kontakt med varandra blir än större. Så går tiden och ingenting blir uträttat. Den sjuke blir bitter över sin lott. Ensamhet och isolering gör honom skygg och tillbakadragen. Han blir slö och liknöjd.

Att samla landsbygdens tbc-sjuka i socken- eller häradsomfattande föreningar är knappast genomförbart. Främst lägger avstånden och kommunikationsmöjligheter hinder i vägen. Inom snävare områden skulle även inom föreningens klientel vara svårt rekrytera lämplig ledare och styrelse. Lo-

kalfrågan är ett annat problem. Ändå måste betonas, att önskvärt är, att så många som möjligt av landets lungsjuka genom medlemskap i någon lokalorganisation av De Lungsjukas Riksförbund stödjer Förbundet i dess strävan för en gemensam sak.

Naturligast är att ett län eller en viss, icke för obetydlig del av ett län bildade ett område för en lokalorganisation. Någon centralt belägen stad eller större ort där landsbygdens kommunikationsleder strålade samman finge sedan bli samlingspunkt för föreningens medlemmar och säte för styrelsen. Så har väl också från början varit tänkt då Förbundet planlade sin verksamhet. En hel del lokalorganisationer har också bildats i städer i olika delar av landet. På en del håll har väl som sig bör närgränsande landsände räknats med som verksamhetsfält, på andra platser är det bara själva stadens tbc-sjuka, som kommit med i föreningen. Nu är det ju så att stad och landsbygd skiljer sig i mycket. Kommunikationsvägrigheter liksom levnadsvanor spelar en viss roll. Men för mindre bemedlade och obemedlade tbc-sjuka är dock livsbetingelserna ungefär likartade i såväl stad som på land. Många gånger har nog en sjuk i staden lättare att erhålla understöd av därvarande myndigheter än en sjuk ute i en jordbruksbetonad lantsocken. I staden har också en konvalescentförening lättare att arbeta och nå resultat än på landet. Främst är det stadens affärsmän som med insamlingslistor och bidrag gynnar föreningen. På landet finns inga större affärer eller kontor. En insamling där finge ske genom besök i hemmen, vilket på grund av avstånden blott ett fåtal konvalescenter orkade med. Dessutom skulle detta tillvägagångssätt i många fall kännas förödmjukande.

Främst torde det vara just detta de föreningsanslutna sjukas mera gynnande verksamhetsresultat i städerna som gör att landsbygdens tbc-konvalescenter betraktas som föga önskvärda medlemmar i stadsbornas organisation. Artikel-förf. har sig bekant ett fall, där en tbc-konvalescent från landet skriftligt anmälde sitt inträde i närmaste stads nybildade konvalescentförening för tbc-sjuka. Svaret var mycket hjärtligt. Sekreteraren meddelade, att han gladde sig åt att någon anmälde sig frivilligt. I brevet utlovades medlemsbok jämte stadgar så fort möte hållits. Men några sådana handlingar hördes inte av. Sökanden sände efter någon tid för säkerhets skull in årsavgiften (tyvärr i frimärken i vanligt brev). Inget har dock avhörtts fast snart ett år gått. Motivet? Enda tänkbara orsaken måste vara den, att när styrelsen fick tänka över saken, landsbygdens konvalescenter inte är önskvärda i stadens förening. Stadens tbc-sjuka skulle nämligen som mest gynnad part vid insamlingar och dylikt bli nödsakade att dela med sig till sjuka kamrater på landsbygden. Någon annan rimlig förklaring kan inte finnas. Mycket talar dock för att landsbygdens konvalescenter kan ha rättighet att dela föreningskamraternas i staden förmåner. Bidragen på affärsmännens listor kommer även från landsbor. En stor procent av affärernas kunder är landsbor. Flera firmor och rörelser handlar delvis eller uteslutande med landsbygden eller säljer lant-

från FÖRBUNDSARBETET

ÄNNU EN LÄNSFÖRENING BILDAD — DENNA GÅNG I STOCKHOLMS LÄN.

Sedan en längre tid tillbaka har en av Förbundet tillsatt kommitté haft i uppdrag att utreda den lämpligaste organisationsformen för de lungsjuka i Stockholms län. Kommittén har bestått av Sven Lindberg, Skutskär, Bertil Forsström och Tore Lindholm, Sundbyberg, samt Albert Fredin och Per Johansson, Stockholm. Anledningen till utredningen var de otaliga förfrågningar om medlemskap och hjälpmöjligheter, som inkommo från Stockholms län och då i synnerhet Stockholms närmaste omgivning till Föreningarna FLIS och Sako. Kommittén undersökte Förbundets olika organisationsformer och fann att endast en hela länet omfattande förening kan komma ifråga för inom länet boende lungsjuka konvalescenter och bereda dessa samma möjlighet till hjälp som en till en viss ort koncentrerad konvalescentförening. Fråga är om icke möjligheterna äro ännu större för en länsförening då länets alla lungsjuka kan sammanslås till en gemensam enhet och därigenom erhålla större kraft vid framställningar till länsstyrelse och landsting. Kommittén erhöi efter verkställd utredning i uppdrag att även bilda föreningen.

Söndagen den 11 februari hade lungsjuka från Stockholms län inbjudits till ett möte för att diskutera frågan. Kommitténs ordförande Sven Lindberg hälsade välkommen varefter förbundsordf. Frithiof talade om Förbundets verksamhet och vad detta betytt för de lungsjuka i landet samt önskade den blivande föreningen framgång i sitt arbete.

Dispensärläkare T. Lindö från Solna höll därpå ett anförande vari han rekommenderade en stor och allmän upplys-

ning i tuberkulosfrågor för att få bukt med den bacillskräck som ännu lever kvar i folks medvetande. Dessutom måste man övertyga myndigheterna om att en sådan eftervård som nu finnes för de lungsjuka är dålig nationalekonomi och framhöll att om de lungsjukas eftervårdsfråga löstes tillfredsställande skulle detta betyda ett vapen i kampen mot tuberkulosen, jämställd med t. ex. skärmbildsfotograferingen. Vidare framhöll dr Lindö att eftervården helt borde skiljas från fattigvården. De bidrag konvalescenterna får från fattigvården äro alldeles för små och hopkopplandet av fattigvård och eftervård är mycket olyckligt.

Efter ett inledande föredrag om den blivande föreningens uppgifter och ändamålet med densamma av Sven Lindberg fattades beslut om bildande av en länsförening, och antogs de av interimsstyrelsen uppgjorda stadgarna. Föreningens namn blir Stockholms läns lungsjukas konvalescentförening och till dess ordförande valdes Bertil Forsström, Sundbyberg. Övriga i styrelsen blevo: John Norell, Stuvsta, Karl Reimert, Nacka, Astrid Hebel, Sundbyberg, Bengt Eriksson, Rönninge, Signe Lövberg, Sundbyberg, och Rickard Pettersson, Knivsta.

Mötet bevistades även av representanter för de två sanatorieföreningarna i länet och dessa uttryckte sin tillfredsställelse med det fattade beslutet samt meddelade att patientföreningarna även anslagit medel för att hjälpa den nya föreningen vid starten.

Efter mötesförhandlingarna bjöds på kaffe med dopp och för underhållningen svarade de från radio välkända syskonen Lennartsson med sång och uppläsning. Ett uppskattat inslag var uppvisningen i jitterbug av ett par proffs från "Honkey Tonky Club", varpå följde allmän dans till tonerna av FLIS allt mer anlitade orkester.

Fredin.

SKARABORGS LÄNS KONVALESCENTFÖRENING HAR HAFT HALVÅRSMÖTE.

Länsarbetsnämnden utlovar social kurator snarast.

Skaraborgs läns konvalescentförening har haft halvårs-möte på St. Ekebergs sanatorium. Mötet var välbesökt, och intresset för föreningens verksamhet tycks vara i ständigt stigande. Just nu förbereder föreningen bildandet av lokal-sektioner i några av länets städer. Först blir det Lidköping, Skövde, Skara och Falköping, där lokalsektionerna komma till stånd redan i vår. Verksamheten blir alltmer omfattande.

bruksprodukter. Som bidragsgivare eller medhjälpare drar de sitt strå till stacken.

Författaren vill med denna artikel framhålla de svårigheter landsbygdens lungsjuka har att bemästra, när det gäller såväl föreningsbildning som att göra sig gällande i övrigt. Att den i vissa avsnitt behövt formos till kritik är att beklaga. Enighet och sammanhållning mellan tbc-konvalescenter på land som i stad bör annars vara ledstjärnan. Genom enig uppslutning i konvalescentföreningar kan mycket utträttas till medlemmarnas bästa. Och dess fler lokalorganisationer och ju större medlemsantal i dessa, ju högre siffra har Förbundet bakom sig att peka på. Ty för landets tbc-konvalescenter över lag är det dock främst De Lungsjukas Riksförbund, som med framstötter hos statsmakterna och andra myndigheter kan vinna uppmärksamhet och nå resultat åt de lungsjuka.

G. C—n.

Se upp med geschäften... (Forts. fr. sid. 4.)

företeelse, som inte under några omständigheter bör uppmuntras. Det är en olustig nödvändighet för Förbundet att behöva påpeka detta.

Kom alltså ihåg, att Status är det enda officiella tidningsorganet för De Lungsjukas Riksförbund och Sveriges lungsjuka! Hjälps oss att rensa upp i privatgeschäftens stora trask! För de lungsjuka är det framförallt ett renlighetskrav att detta blir gjort. Ty det är de lungsjuka och deras organisationer — liksom deras egna tidningsorgan — som i första hand bli lidande på den misstänksamhet, som privatgeschäften förr eller senare måste väcka hos allmänheten.

och föreningen kan också peka på många värdefulla resultat, när det gäller att på olika sätt tillvarata medlemmarnas intressen. Konvalescentföreningen arbetar som bekant bland det speciella klientel, som de lungsjuka i länet utgör.

Halvårsmötet öppnades av föreningens ordförande, hr Len- nart Åberg, Skövde, som särskilt vände sig till sanatoriets överläkare, dr Jean Manfred, och dagens föredragshållare, inspektör H.-E. Fredricson i Länsarbetsnämnden, som talade över ämnet "Arbetsförmedlingen och de partiellt arbets- föra".

Inspektör Fredricson meddelade att en social kurator med det snaraste skall tillsättas vid länsarbetsnämnden i Skövde. Tyvärr har den synnerligen besvärande lokalfrågan verkat hämmande hittills, men man hoppas dock att på ett eller annat sätt kunna lösa detta spörsmål. Länsarbetsnämnden har bemyndigande från högsta ort att tillsätta en sådan tjänsteman, som även benämnes arbetsberedningsassistent. Naturligtvis är det inte så lätt att i ett fall som detta finna "rätt man till rätt plats". Man ställer nämligen mycket stora fordringar på en social kurator. Denne måste vara socialt orienterad i allmänhet och vara varmt intresserad för de samhällsrelaterade spörsmålen, vidare väl insatt i arbetsmarknads- frågor, kunnig i yrkesrådgivning och dessutom ha god lokal- kännedom och omdömesförmåga samt framför allt vara myc- ket uppslagsrik. Någon har sagt, yttrade tal., att en kurator skall vara något av både läkare, ingenjör, präst och arbets- förmedlare.

I den efterföljande diskussionen, vari samtliga talare, bl. a. sanatoriets överläkare, underströk vikten utav att frågan om en socialkurator verkligen löses snarast i länet, belystes genom många exempel den mängd av uppgifter, som komma att åvila en dylik tjänsteman. Inte minst för de lungsjuka är det angeläget, att socialkuratorns verksamhet kan komma igång snarast möjligt. Ett speciellt önskemål, som konvalescentföreningen har beträffande en kurators arbetsuppgifter, går ut på regelbundna kuratorsbesök vid sanatoriet. Ett dylikt tjänsteåliggande skulle innebära, att personer, som stå inför utskrivning från sanatoriet, finge tillfälle att med kuratorn dryfta sina problem vad gäller arbetsmöjligheter och återgång till ett normalt samhällsliv.

Konvalescentföreningens ordförande lämnade en rapport över verksamheten under det gångna halvåret. Arbetsupp- gifterna öka ständigt inom föreningen, men en kurator skulle helt säkert avlasta föreningens arbetsutskott en hel del arbete, som sammanhänger med just arbetsanskaftning. För- eningen beviljar sina medlemmar ekonomisk hjälp, när det gäller kurser för omskolning och yrkesutbildning. Vidare lämnas hjälp och råd åt medlemmar, som i olika frågor ha att hänvända sig till statliga och kommunala myndigheter o. s. v. Genom att låta medlemmar delta i av De Lung- sjukas Riksförbund anordnade kurser i socialvårdsfrågor, vill man skapa en kader av dugliga medarbetare i förenings- arbetet. Upplysningsverksamheten genom föreläsningar m. m. måste fortsättas för att bland allmänheten så småningom skapa just den sunda och socialt riktiga inställning, som är nödvändig för att rätt förstå de lungsjukas problem. Än är det långt kvar, tills den alltför vanliga företeelse, som benämnes bacillskräck, hör till det förflutna. Inom de lokal- sektioner, som äro under bildande, skall man studera en från Brevskolan i dagarna utkommen kurs, rörande de partiellt arbetsföras problem. Det är helt naturligt, att intresserade socialarbetare av olika slag, arbetsförmedlings- och fattig- vårdstjänstemän, ska ta del av denna kurs för att närmare

lära känna den mångfald av problem, som här möter, men kursen riktar sig givetvis också till den stora medborgar- gruppen partiellt arbetsföra.

I mötet deltog sanatoriets patienter, däribland många norrmän, och de sängliggande kunde följa förhandlingarna genom radioanläggningen. Konvalescentföreningens uppgif- ter öka i takt med det växande medlemsantalet. Intresset för föreningens gagnande verksamhet är stort, inte bara från medlemmarnas sida, utan även från olika myndigheter och den stora allmänheten. Efter halvannat års verksamhet har det visat sig, att föreningen fyller ett verkligt behov. Allt tänkbart stöd bör därför kunna påräknas från samhällets sida.

ESKILSTUNA LUNGKONVALESCENTERS FÖRENING

har haft årsmöte. I styrelsen skedde ett par nyval efter hr A. Wirén och syster Astrid Karisson, som av sagt sig. Sty- relsen fick följande sammansättning: J. Åkerlund ordf., samt Ivar Alderstrand, Bertil Andersson, T. Hagelberg, Erik Norgren, Erik Eriksson och Albert Olsson.

I styrelseberättelsen meddelades att medlemsantalet vid årets slut var 69 aktiva och 19 stödjande. Föreningen har under året av stadsfullmäktige erhållit anslag på 1 000 kr. till hjälpverksamheten samt löfte om lokal i ABF för mö- ten och studiearbete. Några studiecirklar har det inte blivit ännu men pengarna har blivit ett gott stöd för den allmänna verksamheten. Från fackföreningarna har föreningen fått sammanlagt 1 576 kr. som resultat av en skriftlig vädjan till organisationerna om stöd. Kassan har balanserat på 3 396:12 med en behållning till 1945 på 2 226:92. Några minnesord ut- talades över avlidne ordföranden M. Norberg.

I mötesprogrammen har medverkat en rad utomstående krafter som gratis ställt sig till förfogande. Understöd och stipendier har kunnat utdelas till en del medlemmar.

NORRA ÄLVSBERGS KONVALESCENT- FÖRENING

har bildats i Vänersborg. Föreningens ordförande är Thor Tibblin, Nygatan 13, Vänersborg. Styrelsens sammansättning i övrigt är följande: Knut Andersson, vice ordf., Ingvar Danielsson, sekr., Linnea Larsson, v. sekr., Gustav Anders- son, kassör, Vivan Zellén, v. kassör, och Axel Blom, utan funktion.

Föreningen har haft sitt första årsmöte, varvid styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Den avgående styrelsen omvaldes med acklamation.

Efter styrelsevalet höll dispensärläkare doktor Salander ett mycket uppmärksammat föredrag angående dispensär- verksamheten, dess uppkomst och arbete intill nuvarande tid. Föredraget mottogs med en hjärtlig applåd. Därefter

(Forts. å sid. 27.)

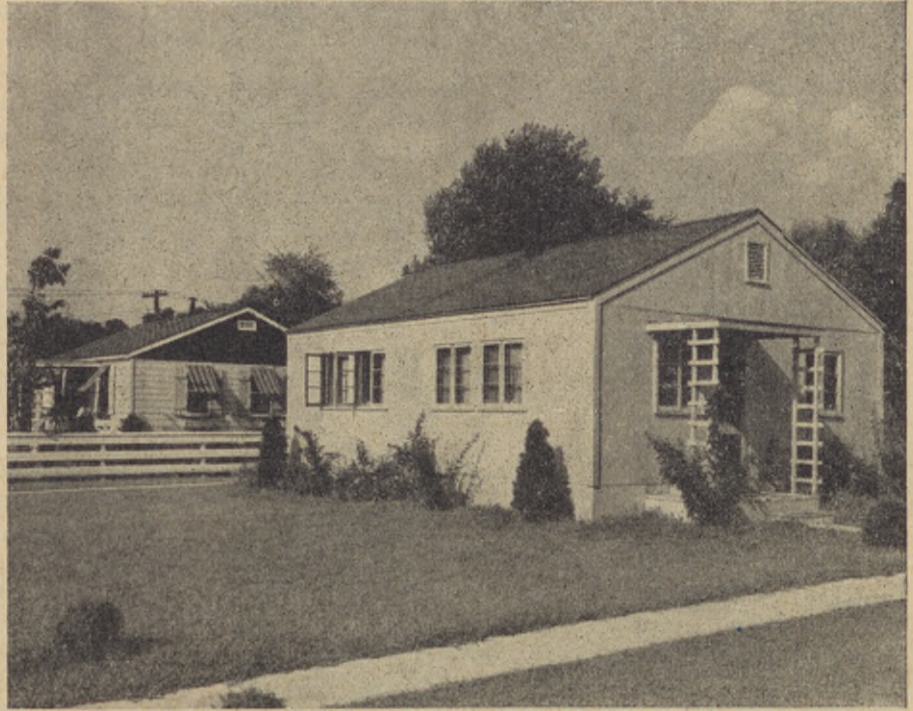
Sjukvårdsbiträden

erhålla anställning å Eksjö sanatorium. Löneförmå- ner pr månad: grundlön kr. 88:70, slutlön kr. 136:40 jämte fritt vivre. I övrigt enl. landstingets bestäm- melser. Närmare upplysningar lämnas av Husmodern, tel. Eksjö 37 (växel), postadress: Eksjö sanatorium.

AMERIKA BYGGER BÄTTRE

Moderna, trevliga enfamiljshus för 175 kronor per månad — inklusive möbler! — Trädgården flyttas in i våningen, och mycket sol ger låg bränslekostnad!

En sådan här villa kostar 175 kr. i månaden att hyra — inklusive möbler!

BOSTADSBRIST — KÄNNS ORDET IGEN? Det finns väl knappast något, som oftare förekommit i tusen och en artiklar i svensk press de senaste åren. Ont om våningar, höga hyror, diplomater, viftande med skära tusenlappar framför näsan på hyresvärdar och uthyrningsdamer, brandvakt på gatorna, slagsmål om hotellrummen — ja, behöver vi egentligen komma med fler bilder från 1945 års Sverige, för att läsaren skall känna igen sig.

Ena väggen består av ett enda stort fönster.

Naturligtvis är vi långt ifrån ensamma om en dylik fatal situation på hyresmarknaden. Kriget och vad allt det fört med sig har skapat ett verkligt kaos på detta område i näranog alla länder, givetvis särskilt de krigförande.

Amerika, "de tusen möjligheternas land", har sålunda heller inte skonats, långt därifrån, och i de stora städerna New York, Washington, Boston, Chicago, Los Angeles och många fler, är det precis lika omöjligt att få tag i en lägenhet som här hemma hos oss.

Men det stora problemet för amerikanerna har varit att bygga upp tiotusentals nya hem till de krigsförflyttade arbetarna, att på få veckor, ja, ibland bara några dagar skapa helt nya städer på områden, dit krigsviktiga industrier flyttat och fört med sig tusentals anställda med dessas familjer.

Här har mr. Swanson från New York fått anställning som verkmästare vid en fabrik i en liten landsortshåla någonstans i Utah, och när han kommer fram till målet, finner han att tiotusenden av andra New York-bor också kommit hit för att arbeta i de nyanlagda fabrikerna. Var skall då mr. Swanson och de tio tusen andra bo någonstans, när det i hela samhället förr inte fanns mer än kanske femtonhundra invånare?

Ja, det där var naturligtvis ett stort problem, men det måste lösas, och det har lösts. Och det märkligaste av allt är, att myndigheterna inte gått in för en provisorisk barackstad eller någonting liknande för att under kriget hysa in alla dessa hemlösa, nej, man har låtit bygga verkligt förnämliga bostadshus och privatvillor, som en gång efter kriget, i

Trädgården "flyttas in" i våningen.

fredliga tider, kommer att stå som mönster för modern amerikansk hemkultur.

MYNDIGHETERNA HA TAGIT INITIATIVET, och de ha framförallt haft ett par, tre mål, som de sökt förverkliga: För det första har det varit av allra största vikt, att samtliga dessa arbetare i de krigsviktiga industrierna kunnat trivas i sin nya omgivning, känt sig som hemma. Med andra ord har det inte gått an att bjuda dem sekunda varor, att hysa in dem i mörka, omoderna, obekväma lägenheter. Nej, vackra hem, trivsamma, ljusa, soliga, välinredda har varit mottot. För det andra — alla dessa nya våningar och enfamiljsvillor måste vara prisbilliga. Ingen uppskörtning, även de mindre bemedlade måste ges en möjlighet att bo trevligt och bekvämt. Och för det tredje, slutligen — barnrika familjer måste särskilt omhuldas, både när det gäller våningarna som sådana och när det gäller att skaffa fram parker och andra lekplatser för ungarna.

Det där var alltså de tre viktigaste punkterna i det amerikanska byggnadsprogrammet, och sedan myndigheterna enats om den saken, satte man igång med en produktion av "färdigbyggda" hus på löpande band. Jämsides med dessa en- och

tvåfamiljsvillor byggdes också en mängd större bostadshus, och här och där skapades nya städer på bara ett par, tre dagar — det ena tågsättet efter det andra, den ena lastbilen efter den andra for till det nya stadsområdet med de iordninggjorda trähusen, och uppsättandet tog inte många timmar. Så började man göra i ordning små trädgårdstämper framför villorna och här och där en större parkanläggning — och se, den nya staden var klar att tas i bruk!

Det där låter kanske som en saga, men vi får inte glömma bort, att det är Amerika vi talar om, och där finns som bekant inte ordet "omöjligt". Och förresten har vi väl alla hört talas om någonting som heter "biggest in the world" — och den beteckningen passar alldeles utmärkt väl in på den här amerikanska byggnadsverksamheten.

DET ÄR LUSTIGT MED AMERIKA i alla fall: Där är det nästan omöjligt att få tag i exempelvis ett hembiträde, och skulle man i alla fall ha turen att finna någon, ja, då får man gladeligen punga ut med en mindre förmögenhet i svenskt mynt bara i månadslön . . .

Och går vi på en amerikansk lyxrestaurang och frottar oss med Vanderbiltarna och Rockefellererna och andra högdjur, ja, då går notan gladeligen på 100 dollars och mer till.

Men vill vi hyra en villa, en av dessa trevligt inredda, soliga, ljusa, moderna enfamiljsvillor, som nu finns i så stort antal över hela den väldiga kontinenten — ja, då kostar oss den lyxen inte mer än cirka 175 kronor i månaden.

Och då är villan ändå möblerad, och vi finner både en utmärkt radio, en prätigtig dammsugare och andra trivsamma ting, när vi går husesyn. En sådan där villa består vanligen av tre rum, kök och sovalkov eller ibland av fyra rum, och om man tänker på, vad en dylik lyx skulle kosta exempelvis i Stockholm i dessa dagar, ja, då kan man knappast undgå att bli imponerad av vad USA lyckats åstadkomma.

Skulle man ha lust att eventuellt köpa den där villan, då får man punga ut med mellan fyra och åtta tusen dollars, d. v. s. någonting mellan sjutton och trettiofyra tusen kronor.

(Forts. å sid. 28)

Solen når in i varje vrå av rummet.

Tjäder- spel

Bruno Liljefors: Tjäderspel (Nationalmuseum).

Ni har naturligtvis sett Cederströms bekanta tavla "Karl XII:s likfärd"? Då har ni nog också lagt märke till mannen till vänster på tavlan. Han står där med bart och böjt huvud och på hans rygg hänger en skjuten tjäder, som genom sin storlek överraskar både en skogsman och en "naturvetare". Men om också tjädern inte har sådana väldiga mått, som man av ovannämnda målning skulle kunna tro, är den ändå en kraftig bjässe. Och det hörs minsann också vid "uppfloget", om man råkar befinna sig i närheten.

Tjädern är den största av våra skogshönsfåglar och en fullvuxen tjädertupp mäter nästan en meter i längd från näbb till stjärt, eller närmare bestämt från 850 till 980 mm. Vinglängden kan bli ända upp till 410 mm. Inte att undra på sedan, att det blir ett väldigt brak och knastrande, när den stora tuppen skrämnd störtar i väg bland buskarna för att sedan på tryggt avstånd segla bort mellan talkronorna.

Han är också vacker att se på, med den askgrå färgen på huvud och hals överströdd av en fin svart vattring med ett inslag av blått. Det huvudsakliga färgintrycket, när man ser en tjädertupp, är svart med vita fläckar och en metallgrönt glänsande skiftning i sköldform på det kraftiga bröstet. Hönans dominerande färg är rostbrunt med gråa och svarta inslag samt stjärtfjädrarnas vita spetsar.

Tjädern hör hemma i de stora barrskogarnas områden, men är lyckan god, kan man nog få syn på honom även i städernas närmaste utkanter.

Januari och februari är den tid då tjädertupparna älska att flyga upp i toppen av de högsta tallarna. Det är också den tiden då jägaren gärna går ut för att skjuta "tjäder i topp" eller idka "toppskytte", som det också heter.

Så blir det vår och snön gråter i floder och bäckarna sorla. Björk och al lysa gråbrunt violetta i solen, som just håller på att gå ned. Det är den rätta tiden om man är ute på spaning efter platsen för en tjäderlek. Mot kvällningen söker sig nämligen tjädertuppen "nattkvist" i närheten av

spel- och lekplatsen. Har man hittat platsen så smyger man sig sakta dit i den första svaga gryningen nästa morgon. Tyst, droppstill, får man stå där och vänta. Man får inte brådska och rusa med storstadshets, då man är ute för att avlyssna naturens hemligheter. Man får smyga och krypa som en indian. Och vänta, vänta.

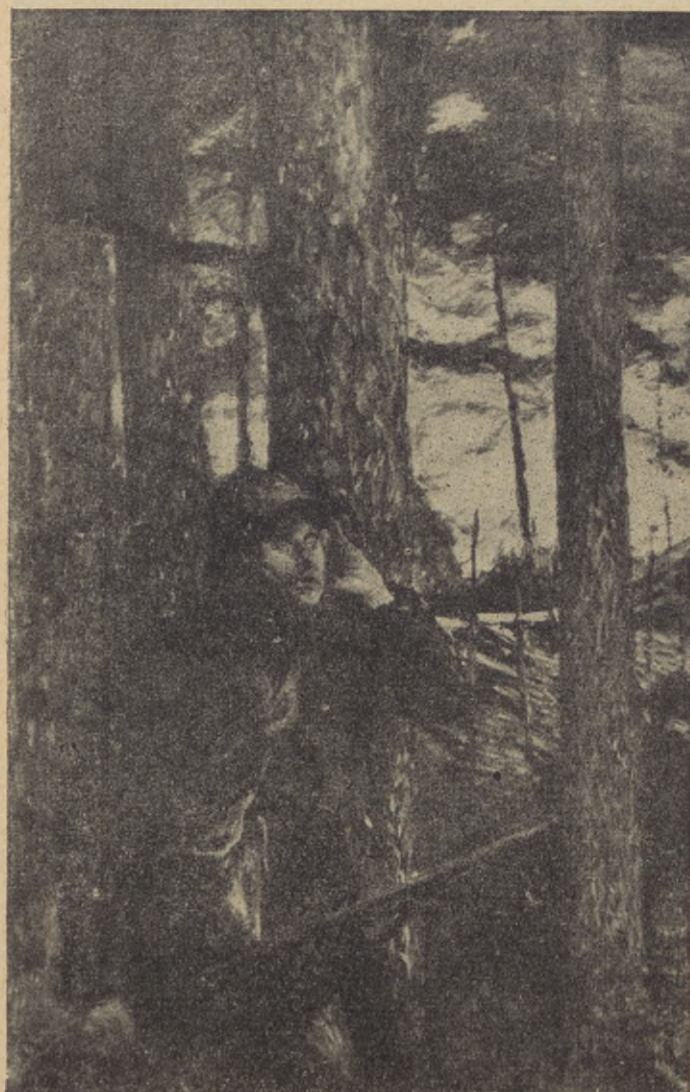
Då ljuder det plötsligt. "Pep-pep-pep". Det låter en smula dovt, men ändå tydligt i den ljumt disiga morgonluften. Det är första satsen i tjädertuppens kärlekssymfoni, den så kallade k n ä p p n i n g e n.

Efter en kort stund hörs ett starkare ljud, som mest liknar ljudet då man drar upp en hårt korkad butelj. Det är "klunken", "symfoniens" andra sats. Nu ska man, fastän fortfarande orörlig, stå färdig till språng, om man vill komma så nära, att man får se leken. Ty under spelets sista och tredje sats, "sissningen", är det som tjädern, fylld av spelets glädje, varken ser eller hör. Några steg framåt, sedan återigen väntan.

Men så småningom är man dock framme. Tjädern har nu lämnat trädet och befinner sig på marken, där han omväxlande spelar och dansar med släpande vingar och utbredd stjärt. Då och då gör han höga luftsprång på ända till en och en halv meters höjd.

I äldre tider var denna speltid även en omtyckt jakttid, men nyare tiders lagstiftning har sökt sätta stopp för denna jakt. Men den som vill vara med om ett äkta smyg- och krypskytte, som förresten är mera spännande och mera jägarmässigt än hundjagandet, han kan pröva på under höstspelet, då det är lovlig jakttid. Men han bör akta sig för någonting som brukar kallas "skottskälva", en åkomma som ofta griper ovana jägare. Den yttrar sig i lusten att skjuta på allt som prasslar och rör sig. Erfarna jägare vet vad den sjukan kan ställa till.

Har ni sett någon springa av rädsla för en tjäder? Nej, det är nog inte så vanligt, men det kan hända, det som så myc-

Jägaren lyssnar efter tjäderspel.
— En Liljeforstavla på Nationalmuseum.

ket annat här i världen. En erfaren skogsman berättar att då han en dag vandrade med sitt gäng vana skogsloffare genom en tallskog med granunderväxt, kom en av de yngre av männen springande med andan i halsen: — Vad är fatt? frågade "basen". — De ä e tokug tjä'r! flämtade mannen. När sedan de andra skyndade till platsen, var det inte utan att allesamman hajade till ett tag, ty med släpande vingar, uppburrat "hakskägg" och vidöppen näbb kom en av de största tjädertuppar någon av dem sett, till anfall rakt emot dem. Det var först sedan "basen" själv gick till anfall med en stålklave, som den rasande tuppen fann för gott att rymma slagfältet.

Företeelsen är visserligen sällsynt men icke enastående. Vetenskapsmännen ha förklarat saken så, att gamla tuppar, som alltid äro vresiga till lynnet vid speltiden både vår och höst, efter förtärandet av enbär och pors bli som det heter "från sina sinnens fulla bruk". De drar sig då inte för att anfalla vem, som än möter dem.

Dix.

Fredspreludium

Det sorlar en vind, det stormar ett rop, det sjunger en
hoppets röst,
det ljuder ett tal, det växer i makt, det bjuder oss tro
och tröst.

Ur ångesten född vår längtan väl var men aldrig av oron
kvävd,
en varslande vind, ett stormande rop, en visshet, av intet
hävd.

De dräpte vår dröm, de ödde vår tro, de dränkte vår rymd
i blod,
i ondska och hat, i leda och skräck som bergtagen världen
stod.

Vi visste det dock: Ur kaos blir liv! Av blodsky blir
morgonsky!

Mot fasornas natt det lyste, vårt hopp, och drömmen var
åter ny .

Det sorlar en vind, det stormar ett rop, det sjunger en
hoppets röst,
det såddes i eld, det såddes i blod, nu väntar oss skördens
höst.

Av offrande mod för frihet och rätt skall skapas en gyllne
skörd,

det lider mot fred, vår längtan får svar, dess stämma till sist
blir hörd.

EINAR MARK.

— ★ —

När stormen är död

När stormen är död och kvävt dess spel
i dyningar, tunga och tröga,
när spillror driver där hoppet sjönk
och drömmarna föll till föga,
när dagen har brustit skall än jag tro
på klarheten i ditt öga.

När gräset om kvällen är stelt av blod
och grått av aska och bränder,
när ingen mera mot natt och köld
en eld på markerna tänder
skall jag ej förtvivla, men minnas blott
värmen hos dina händer.

Arne Nyman.

— ★ —

Ragnar Holmström:

Gumma med skogsgrönt

Några kvarter från nittisjuan vid Hantverkarnas gata — där den glade målarn Pelle Block bodde — fanns en bankfilial med ingången i ett soligt hörn. Bankkontorets kamrer var en man som tyckte om tavlor och även köpte en och annan när han hade råd; kärleken till konsten delade han med många av sina kolleger som sysslade med siffror, värdepapper och pengar och sedan gammalt upptäckt att det också kan vara en god penningplacering att köpa tavlor — särskilt av unga löftesrika konstnärer som har svårt att finna köpare till sina verk och måste sälja en duk för en ringa slant när det kniper. Den här kamrern hade köpt flera målningar av Pelle Block när han ännu var ett ganska okänt namn; men också nu då den glade målarn nått en viss så kallad berömmelse hände det att kamrern köpte någon sak till dyrare pris.

Bankkontoret hade inte funnits så många år; tidigare hade lokalen använts som kafé. När bankkontoret öppnades — det var en lördag vid ett kvartalsskifte — fick kamrern syn på en gammal litet kutryggig gumma i sliten skinnluva, lappad fårskinnströja och grov kjol snedda över gatan och sätta kurs på hörnet, skjutande en sådan där gammal hög barnvagn med spånkorg på fyra hjul framför sig. Solen sken på gumman och barnvagnen, som var fylld med spött björklöv och sälkvistar; hon gav inte kamrern en blick då hon stannade vid sidan av bankingången, pustade och sade:

— Håhaja, nu är vårn på väg, det är välsignat och här är lä för västan som blåser vass än.

Så tog gumman ur vagnen en liten fällstol som hon placerade invid husväggen; sedan satte hon sig, tog opp en blommig

näsdruk ur en ficka på fårskinnsjackan och torkade sig i ansiktet . . . då steg kamrern ner på gatan, gick fram till gumman och sade:

— Vad är meningen med det här? Tänker ni hålla kommers här utanför banken?

— Nog tänker jag så, svarade gumman och lyfte ansiktet mot kamrern. Solskenet flöt ner över henne och glittrade i hennes ögon och alla rynkorna i hennes ansikte; hennes händer var grova och bruna och skrovliga men låg trygga i hennes knä och ur hennes korg doftade det spåda, inomhus uppdrivna björklövet vår. Gumman sög in läpparna ett ögonblick över sina tandlösa käkar, log soligt mot kamrern och sade igen: Nog tänker jag så. — Hon bröt mjukt på dalmål och utstrålade ett orubbligt inre lugn.

— Det vet jag inte om vi kommer att tillåta, sade kamrern. Vår bank öppnar just i dag denna filial . . . jag tror inte det passar att här bedrivs gatuhandel utanför ingången.

— Ska han köpa en knippa färskt björklöv? sade gumman. Tjugufem öre. Jag har drivit oppet själv. Jag är gammal på den här platsen. Det vet han kanske inte. Jag kan tala om för herrn att jag var med när det här huset byggdes, det är trettiofem år sen. Då bar jag både bruk och tegel. Sköt han sitt så sköter jag mitt. Jag kommer inte in till stan annat än fredagar och lördagar.

Kamrern sade någonting om att det här var nog en sak han måste tala med husets ägare om — och så måste han in till sitt arbete, ty det var så dags. Att en gammal risförsäljerska skulle få hålla till i närheten av banken kunde inte komma ifråga. Söder var visserligen Söder — men någon ordning skulle det vara.

Nu hände det att Pelle Block hade ett ärende till kamrern just denna dag då den nya bankfilialen öppnades, och kamrern kunde inte låta bli att tala om gumman som satt där utanför med sin av ris och löv fyllda barnvagn . . . man kunde inifrån den eleganta nyinredda lokalen se hennes ena rynkiga kind och den gamla skinnluvan.

— Man vill ju inte bråka med en sådan där gammal människa, men jag får lov att tala med värden i huset. Vi hyr visserligen lokalen här — men jag kan inte tänka mig annat än att han skall inse det opassande med en risförsäljerska utanför en banklokal.

— Maja-Lisa! sade den glade målarn — köra bort Maja-Lisa! Försök inte! Då tror jag hellre att ni får flytta banken. Jag har köpt skogsgrönt av henne ända sedan jag gifte mig och nu i vår har jag äntligen fått lov att måla henne — och det ska jag säga har suttit hårt åt. Maja-Lisa är kanske något av det finaste som finns i den här delen av stan. Hon är snart åtti år och har aldrig legat en människa till last.

Och nu berättade Pelle Block några små drag ur Maja-Lisas liv . . . hon hade som ung flicka följt med sin mor från en by i Dalarna när våren kom och tiden var inne för att kratta huvudstadens parker rena från fjolårslöven. En vår hade hon träffat en kamrat från hembyn; han var murare. De gifte sig och var lyckliga, fick tre pojkar, men olyckan kom en dag — våldsamt som olyckan brukar komma. Mannen föll med en ställning som rasade under en hård storm och vaknade aldrig till medvetande om sin sönderbrutna kropp innan döden befriade honom. Änkan fick en smula hjälp första tiden från byggherren och mannens kamrater, men det räckte inte långt — det fanns inga försäkringar för olycksfall i arbete på den tiden.

Maja-Lisa var stark och seg; pojkarna var redan så stora att de kunde lämnas hemma utan annan hjälp än den en grannkvinna gav och så högg Maja-Lisa i med murarsmäckans hårda jobb.

Hon höll i med detta tunga arbete tills pojkarna blivit så stora att de kunde klara sig själva — och samtidigt började de så smått skämmas för modern som gick i byggen med råa murare och hantlangare. Den ena efter den andra gav sig iväg — två for till Amerika och en blev sjöman. Maja-Lisa blev ensam och redan innan hon var femti hade det tunga arbetet fördärvat hennes handleder och axlar, höfter och knän. Hon försökte med ett lättare arbete, tvätt och skurning, men också detta blev slutligen för tungt. Fattigvård och offentlig hjälp sökte hon aldrig; några år drog hon sig fram på att bära ut tidningar, men också detta blev småningom för tungt . . . men då kom som en lycka för henne statspensionen med trettisju och femti i kvartalet. Hon hyrde då ett litet vindsrum med kokspis för tolv kronor i månaden i en gammal kåk vid Mälärhöjden — och nu tyckte hon att livet såg ljust ut. Hon hade ingenting att klaga över. Ett par dar i veckan strövade hon i skogarna bortåt Abrahamslandet och bröt ris; på fredagar och lördagar startade hon tidigt på morgonen och sköt sin gamla barnvagn från Mälärhöjden till Hornstull . . . och vidare till den hörna där hon nu i snart femton år haft sin plats.

— Jag har inte kunnat ge något av hennes historia i den målning jag gjort av henne — just såsom hon sitter härute, sade Pelle Block. Det är ju klart. Men det lilla jag fått veta av henne är tillräckligt för att jag lyfter på hatten för henne.

Innan banken stängde var kamrern ut och köpte tre knippor björklöv av Maja-Lisa. Hon kisade mot honom när hon lämnade en tjugufemöring tillbaka på den krona han lagt i hennes grova hand.

— Bra handel i dag, sade hon. Det är vårn och solskenet som göret.

— ★ —

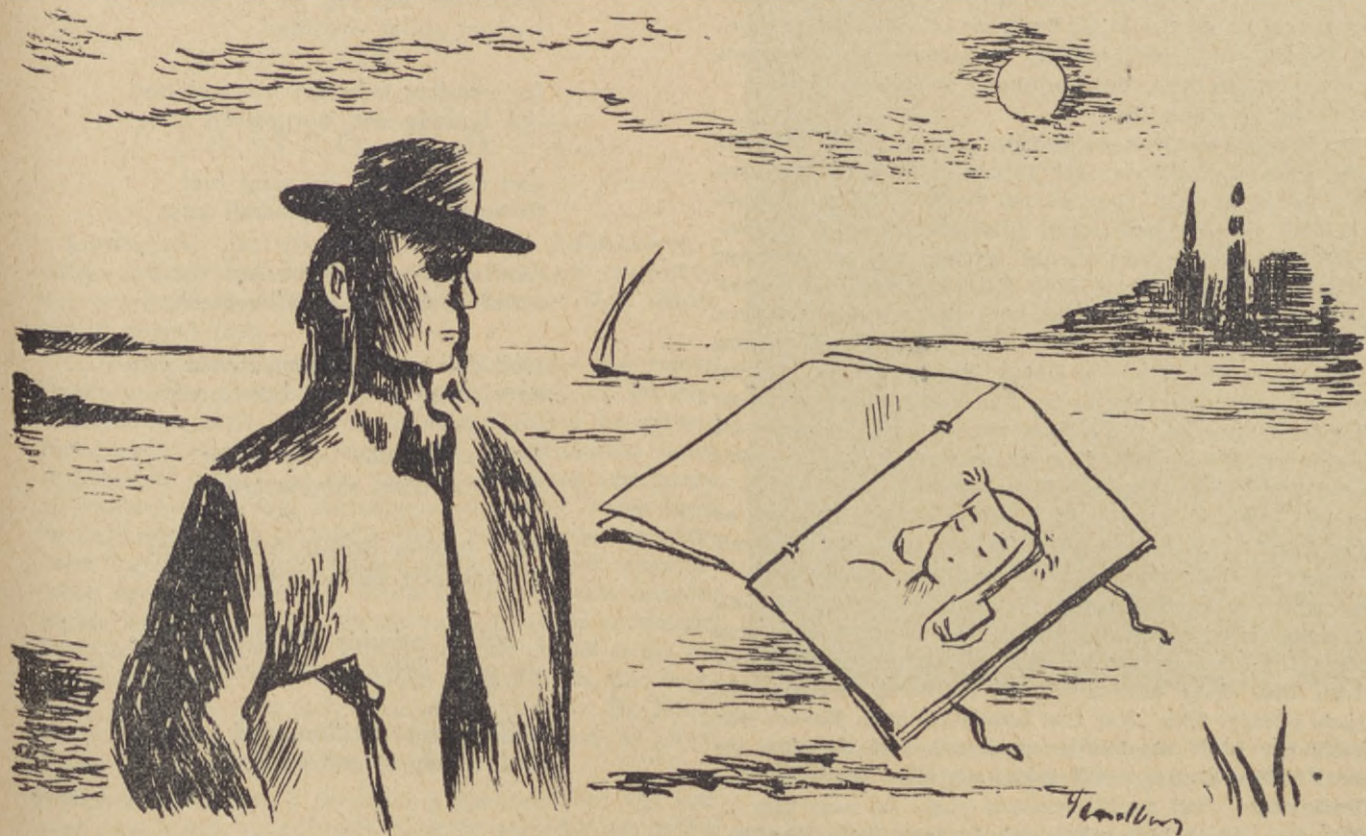
Skärmbilder av 120,000 i Stockholm. Över 120,000 personer i Stockholm har undersökts vid Nationalförningens skärmbildsbyrå sedan denna för två år sedan inledde sin verksamhet. Av dessa har omkring 110,000 varit svenskar, de övriga Estlandssvenskar, finska barn och baltiska flyktingar. Det statistiska material över tuberkulosens utbredning man sålunda har fått visar avgjort bättre situation än man kunnat vänta sig efter fem krisår.

Chefen för skärmbildsbyrån i Stockholm, dr Arne Nelson, som står för dessa uppgifter, påpekar att det närmast är försämrat livsmedelsläge som kan verka stegrande på tuberkulosens utbredning.

Av de hittills undersökta 110,000 svenskarna har 3,500 fall anmälts till tuberkulosbyrån, och av dessa var över 2,000 nyupptäckta eller icke tidigare kända. Antalet röntgenologiskt öppna fall, alltså där cavern finns på lungan, har varit blott 44 eller 0,04 procent. Även i brist på exakta siffror från det krigförande utlandet kan den svenska procentsatsen betecknas som synnerligen låg. Närmast liggande jämförelsematerial erbjuder våra egna undersökningar av de baltiska flyktin-garna, av vilka vi hittills granskat 4,616 personer och anmält 280, bland dem 9 eller 0,19 procent öppna fall. d. v. s. närmare fem gånger fler än bland svenskar. Okontrollerbara uppgifter från andra länder som kommit mig till handa omtalar emellertid en skrämmande utbredning av tuberkulos, bl. a. i de östliga områdena och särskilt i Polen, där de öppna fallen, om uppgiften stämmer, uppgår ända till 5 procent, eller över 100 gånger det svenska genomsnittet.

Jan Neruda:

VAMPYREN

Jan Neruda (1834—1891) är den store vägledaren inom den tjeckiska litteraturen vid slutet av förra århundradet. Som grundare av tidskriften *Maj* och som kulturjournalist utövade han ett stort inflytande och bildade delvis skola. Hans dikt och hans novellistik har vanligen en svärmodig ton som påminner om Bo Bergman hos oss. *Stundom ta sig hans skisser formen av resebrev, såsom fallet är i det här meddelade provet på hans prosakonst.*

Utflyktsbåten hade fört oss från Konstantinopel till ön Prinkipo, och där gick vi iland. Sällskapet var inte stort. En polsk familj, fader, moder, dotter och måg, så vi två. Och jag får inte glömma bort att omtala, att greken, en helt ung man, slutit sig till oss på träbron över Gyllene Hornet i Konstantinopel; han var kanske målare, att döma av den portfölj han bar under armen. Långa, svarta lockar föll ner över hans skuldror, hans ansikte var blekt, hans mörka ögon låg djupt inne i sina hålor. I början intresserade han mig genom sin tjänstvillighet och sin förtrogenhet med omgivningen. Men han talade alldeles för mycket, och snart drog jag mig undan honom.

Då tyckte jag betydligt bättre om den polska familjen. Fadern och modern var värdiga, moglynta människor, mågen var en elegant ung man, men flärdfri och förekommande. De for till Prinkipo för att bo där över sommaren. Dottern behövde de. Hon verkade klen. Denna vackra flicka måtte att döma av sin blekhet antingen nyligen ha hämtat sig efter en svår sjukdom eller också vara nära att få en sådan. Hon stödde sig mot maken, visade stor lust att sätta sig ner och avbröts i sin vä-

sande samtalston ideligen av häftiga hostattacker. Så fort hon började hosta, tystnade hennes make bekymrat. Han gav henne ständigt bekymrade blickar, och hon såg på honom, som ville hon säga: "I själva verket är det inte farligt alls — vad jag är lycklig!" De förtröstade tydligen om hälsa och välfärd.

På inrådan av greken, som skilde sig från oss strax vid landsstigningen, hade familjen tagit in på värdshuset uppe på berget. Värdshusvärden var fransman och efter fransk fason var allt bekvämt och välordnat.

Vi åt lunch tillsammans, och när middagshettan hade avtagit, en smula, gav vi oss alla iväg uppför berget till en grandunge, där vi glädde oss åt utsikten. Knappt hade vi hittat en plats, lämplig att slå oss ner på, förr än greken åter blev synlig. Han hälsade helt flyktigt på oss, såg sig ikring och slog sig ner på knappt några stegs avstånd. Han öppnade sin portfölj och började teckna.

"Jag tror han med flit satt sig alldeles invid klippan, så att vi inte ska kunna se, vad han tecknar," sa jag.

"Det behöver vi väl inte heller," sade den unge polacken. "här finns alldeles tillräckligt att fästa ögonen vid." Och efter en stund tillade han: "Det förefaller som om han tog med oss i förgrunden av sin teckning — det får han väl!"

Otvivelaktigt hade vi fullt upp att se på. Det finns ingen vackrare och trivsammare plats i världen än detta Prinkipo. Den politiska martyren Irene, en samtida till Karl den store, tillbringade en månad här i "förvisning" — om jag blott finge tillbringa en månad på denna ö, så skulle jag vara lyckligare

för hela livet. Jag skall aldrig glömma den enda dag jag var där.

Luften var kristallklar, mjuk, behaglig, man kände sig som förtrollad. Till höger tornade Asien upp sig bortom vattnet, till vänster bleknade Europas branta stränder i ett blått fjärran. Helt nära höjde sig Chalki, en av de nio öar som bilda "furste-arkipelagen", med sina cypresser, avtecknade mot den tysta rymden som i en dyster dröm och krönt av en enda byggnad — ett hemvist för sinnessjuka.

Marmarasjöns vatten krusades blott svagt och lekte med alla färger som en gnistrande opal. I fjärran låg havet, vitt som mjölk, än i rosenton, — inne mellan öarna — likt en glödande apelsin och nedanför oss vackert grönblikt som en genomskinlig safir. Det var ensamt om sin fågring; inga större fartyg kunde skönjas på dess yta. Blott två små båtar med engelsk flagg gled fram alldeles invid stranden. Den ena var en ångare, ej större än en lotsbåt, den andra var bemannad med omkring tjugo roddare, och när alla årorna lyftes samtidigt, var det som hade smält silver sipprat ner från dem. Delfiner rörde sig kring dessa båtar och flög i långa kurvor över vattenytan. Då och då svävade örnar sakta fram genom den blå skyn och mätte liksom ut gränslinjen mellan två världar.

Hela slutningen nedanför oss doldes av blommande rosor, av vilkas dofter luften var mättad. Från kafét nära sjön vibrerade en genom avståndet dämpad musik upp i den klara luften.

Intrycket var överväldigande. Vi blev alla tysta och lät hela vår varelse fyllas av denna försmak från paradiset. Den unga polskan låg i gräset med huvudet vilande mot makens knä. Hennes fina, bleka ansiktsöval fick en aning färg, och det började plötsligt flöda tårar från hennes blå ögon. Hennes man förstod; han böjde sig framåt och kysste bort tår efter tår. Hennes moder började också gråta, och själv kände jag mig sällsamt rörd.

"Här kan säkert både själen och kroppen finna läkedom," viskade flickan. "Vilket lyckans hemvist!"

"Gud vet, att jag inga fiender har, men om jag haft det, så skulle jag kunna förlåta dem alla härifrån," förklarade fadern med skälvande röst.

Och åter blev allt tyst. En förnimmelse av skönhet, av obeskrivlig ljuvhet, grep oss alla. Vi kunde var och en inom sig förnimma en hel värld av lycka och vi skulle alla gärna ha delat med oss av denna lycka till hela världen. Var och en kände detsamma och ingen ville därför störa den andre. Vi märkte inte ens, att greken efter någon timme reste sig, slog ihop sin portfölj och gick efter att ha hälsat. Vi dröjde kvar.

När ett par timmar gått och skymningen kom med denna dunkelt violetta färgton, som i södern är så betagande ljuv, bad modern oss slutligen följa med tillbaka. Vi reste oss och promenerade ner mot värdshuset. Våra fotsteg var så lätta och elastiska som bekymmerslösa barns.

Vi hade knappt satt oss ner, förrän vi hörde väsen och svordomar utanför verandan. Vår grek stod där och grälade med värdshusvärden och vi roade oss med att lyssna.

Grälet varade inte länge. "Om jag bara inte haft gäster här —" muttrade värdshusvärden och kom uppför trappan till oss.

"Vill ni inte vänligen säga oss, vem den där herrn är och vad han heter?" frågade den unge polacken värdshusvärden, då denne närmade sig oss.

"Vem vet, vad han heter", muttrade värden med en ful grimas neråt verandatrappan. "Vi kallar honom Vampyren."

"En målare?"

"Jo vackert! Han målar bara lik. Om någon i Konstantinopel eller här på trakten dör, så har han alltid ett porträtt av krop-

AKVARELL

*Gudinnor såg jag på en strand
i något soligt sagoland.*

*De vandrat från sin himmelsstad
och badade sitt morgonbad.*

*Det var en syn av salig lust
förnummen på en jordisk kust.*

*Gudinnefri gudinnemakt
i skär och evig ungdomsprakt.*

*Och där var med dem denna pilt,
som göra kan vart hjärta vilt.*

*Ett timligt eller evigt bröst:
de söka båda samma tröst.*

*Men liksom flickor, som ej än
ha valt och vunnit sina män,*

*i naken oskulds skönhetskrud
de yrde kring med vingad gud.*

*Tills dagens fullhet stod i blom.
Och så låg stranden åter tom.*

Carl Sam Åsberg.

pen färdigt samma dag. Han målar dem i förväg och han tar aldrig fel, den hyenan."

Den gamla polska damen gav till ett skri av fasa — i hennes armar låg dottern avsvimnad, blek som lärfat.

Och samtidigt hoppade hennes man ner för trappan och höge greken om strupen med den ena handen, i det han med den andra trevade efter portföljen.

Vi rusade efter honom. De två männen tumlade redan om sanden.

Portföljen låg kastad åt sidan och på ett blad syntes en blyertsskiss av den unga polska flickan med slutna ögon och en myrtenkvist över pannan.

(Översättning av Carl Elof Svenning.)

VITA

Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar å 35 öre oms. o. varusk. inb.

Hur de började...

III.

JAMES WATT.

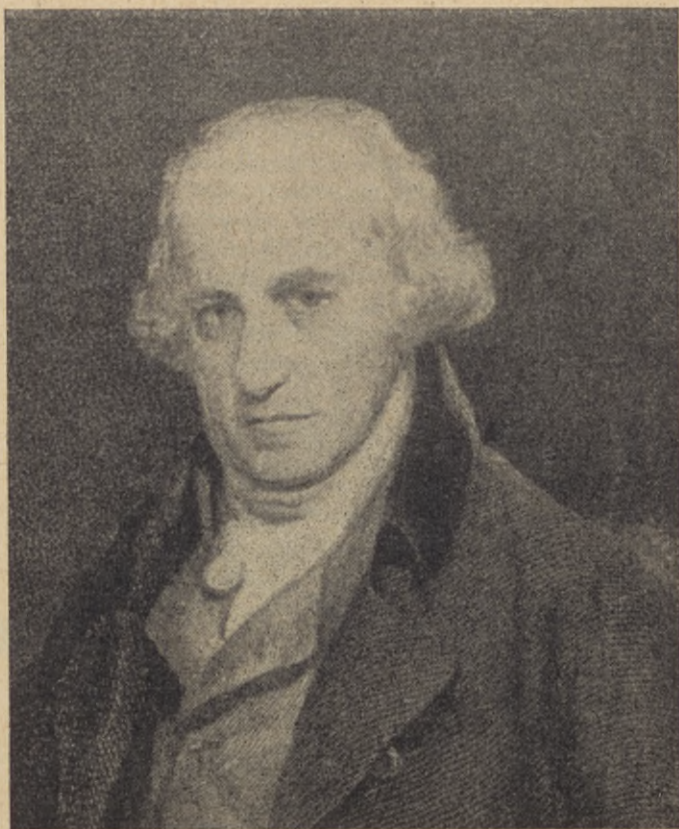
Ångkraftens utnyttjande hade sysselsatt människorna i många århundraden och ångmaskinens problem var primitivt och provisoriskt löst redan innan James Watt föddes den 19 januari 1736.

Ungefär trettio år tidigare hade lässmeden Newcomen konstruerade sin "atmosfäriska maskin", en apparat för ångkraftens tillgodogörande för vattenuppföring ur gruvor. Newcomens maskin var byggd efter en fransman Denis Papins idéer, vilka i sin tur påverkat en annan uppfinnare på området — den engelske sjökaptanen Savery — som byggt en ångmaskin utan praktiskt värde. Newcomens "atmosfäriska ångmaskin" var en synnerligen klumpig och trögarbetande apparat — Sveriges första ångmaskin, som byggdes av Mårten Triewald och kom till användning för vattenuppföring vid Dannemora gruvor, var en direkt kopia av densamma — men kom icke desto mindre att få stor betydelse: den utgör, kan man säga, utgångspunkten för James Watts experiment, som ledde till uppfinningen av den dubbelverkande ångmaskinen.

James Watt föddes i Greenock i Skottland och var som barn sjuklig och "tjurig", gick helst för sig själv och deltog sällan i sina jämnårigas lekar. Ingen anade väl, att den klene, ensamt lekande gossen en dag skulle revolutionera Englands och hela världens industri. Under barnåren fick han syssla med vad han ville, och visade redan då sinne för matematiska beräkningar och mekanik. Det berättas, att när en bekant till hans far en gång kom på besök fann han den då icke mer än sjuårige pojken liggande på golvet, på vilket han med en kritbit drog streck kors och tvärs; han höll på med lösningen av ett problem ur Euklides...

Fadern märkte gossens anlag för mekanik och gav honom därför en hel uppsättning verktyg. Med dessa söndertog den blivande ångmaskinsuppfinnaren alla sina leksaker, satte åter samman dem och då han kommit underfund med deras byggnad och mekanik byggde han själv nya och bättre. Han lyckades bland annat att bygga en liten elektricitetsmaskin för att anställa de då så populära experiment, som den ännu levande äldre generationen så väl kommer ihåg från skoltiden. Något ljushuvud ansågs emellertid James inte vara. Tvärtom föreföll han trög och kunde omöjligt lära sig något utantill. Däremot funderade han mycket över allt vad han såg och hörde och försökte komma underfund med vad som låg "bakom" det som skedde.

Föräldrarna hade överseende med sin odåga till son, men av sin fars syster, som vistades i hans barndomshem, fick han uppbära ständiga förebråelser för sin lättja och oduglighet och fick ideligen förmaningar att taga sig något nyttigt före, ty annars gick det honom galet i livet. Det är möjligt, att historien är en efteråt fabricerad anekdot, men det berättas bland annat i samband med fastern, mrs Muir-

heads, kontroverser med sin brorson, att hon en dag sade till honom: "Nu har du mer än en timme suttit där vid spisen utan att öppna munnen till ett enda ord. Och vad har du gjort under denna långa tid, din tungus? Jo, du har än tagit locket av tekannan, än satt på det igen — fullkomligt meningslöst! Och så har du tagit kopparna och skedarna och hållit dem över imman och vätt ner dem för mig... Du borde sannerligen skämmas att sitta så och slöa och med onyttig lek förspilla din tid i stället för att lära dig något nyttigt!"

Om denna anekdot inte är "laved", så bedömde den goda mrs Muirhead sin lille brorson James lek mycket felaktigt; kanske det var under denna till synes sysslolösa timme som han utförde det första experimentet, vars fortsättning skulle bli grundläggande för hans kommande uppfinningar. Kanske det var gossens iakttagelse av ångan från tekannan, som skulle föra honom till insikt om det för ångans användning så viktiga kondenseringsproblemet. I varje fall synes det som om han redan tidigt sysslats med frågan om ångans tillgodogörande på ett effektivt sätt, ty då han sedermera som berömd ingenjör tillfrågades om hur han kommit att göra sina stora uppfinningar svarade han alltid: "Genom att ständigt ända från barndomen ha tänkt på dem."

Om man av detta yttrande skulle ha fog för slutsatsen, att James Watt ganska tidigt började syssla med problemet om hur man praktiskt skulle tillgodogöra sig ångkraften, så var det dock först långt senare, som han började att allvarligt syssla därmed. Hans anlag för mekanik och sinne för matematik predestinerade honom i yrkesvalet och vid 19 års ålder — alltså år 1755 — kom han i lära hos mekanikern och instrumentmakaren Morgan i London. Resan dit från hans hemort tog då tolv dagar och ynglingen drömde väl då knappast om att denna, tack vare hans uppfinningar, endast

några decennier senare skulle kunna företagas på mindre tid än lika många timmar.

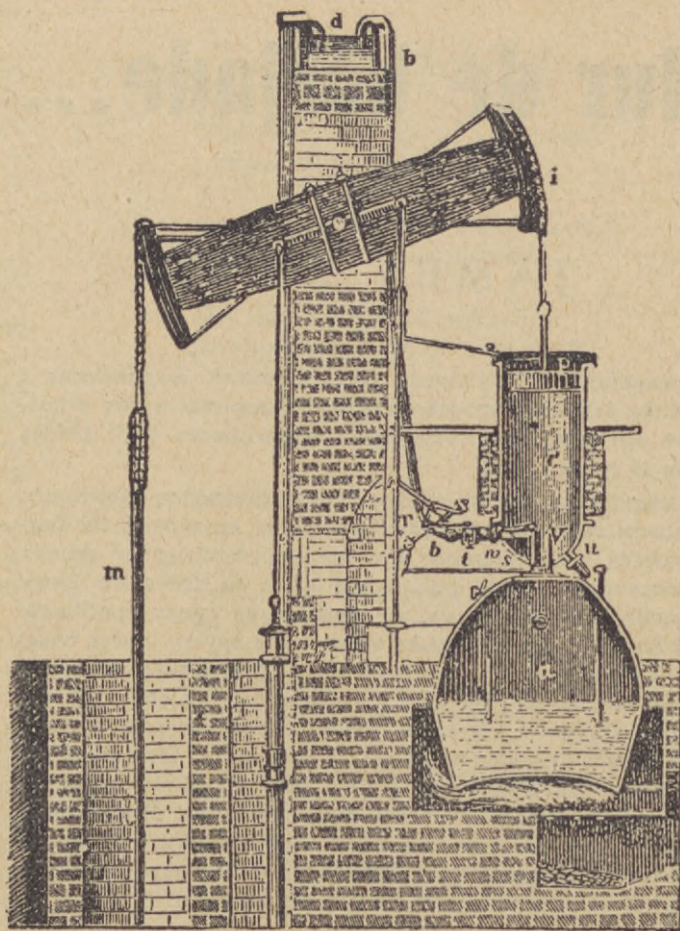
I London stannade James Watt icke mer än ett år, varefter han återvände till Skottland, där han sedermera fick anställning vid Glasgows universitet som underordnad mekaniker och instrumentmakare. Tillfälligheterna spela som bekant en stor roll i uppfinningarnas historia och att James Watt blev i tillfälle att taga del av universitets modellsamlingar på mekanikens område och till umgänge med tekniker, kom säkerligen att inverka fördelaktigt. Det antages, att han redan 1762 började på allvar sysselsätta sig med undersökningar rörande ångans natur och verknings sätt, men det var dock först 1764 som han visade sig ha riktig förståelse för problemet.

Bland universitets samlingar fanns även en modell av Newcomens berömda "atmosfäriska eld- och luftmaskin", en enkelverkande ångmaskin, som användes vid föreläsningarna i mekanik. Denna modell hade på grund av något konstruktionsfel icke kunnat bringas att gå och — mest på skämt — anmodades Watt att försöka få den igång. Den då närmare 30 år gamle mekanikern tog uppgiften på allvar och lyckades avhjälpa modellens fel. Men under arbetet därmed kom han också underfund med orsaken till att Newcomens maskin hade så ringa effekt. Maskinen hade nämligen två med varandra oförenliga fordringar: ångan drev kolven uppåt, men för att kolven åter skulle kunna gå ner krävdes det att ångan, som drivit upp kolven, kondenserades så hastigt som möjligt genom cylinderns snabba avkyllning, men denna avkyllning kondenserade i sin tur en stor del av den ånga, som därefter åter skulle lyfta kolven. Detta medförde stor kraftförlust.

Så snart Watt insett detta koncentrerade han sig på att utfinna ett nytt sätt för den överflödiga ångans kondensering. Resultatet härav blev uppfinningen av den särskilda kondensatorn — Watts kanske viktigaste uppfinning! — vilken bestod i ett särskilt kärl, dit ångan leddes och kondenserades sedan den i cylindern utfört sitt arbete. Denna uppfinning gjorde Watt 1765 och fyra år senare uttog han patent på sin första ångmaskin med särskild kondensator. Samma år uttog han ett annat patent på den slutna cylindern med självreglering, varigenom ångan bättre kunde utnyttjas. Tillsvidare gällde det endast en enkelverkande ångmaskin, men förbättringarna voro dock av stor ekonomisk betydelse; med Watts maskin uppnåddes lika stor effekt vid förbrukning av en kubikmeter stenköl som tidigare erhållits vid förbrukning av fyra kubikmeter. Ur den enkelverkande ångmaskinen framgick — sedan den slutna cylindern uppfunnits — den *d u b b e l v e r k a n d e*. Denna uppfinning daterar sig från 1774 och på dess princip äro alla sedermera tillkomna ångmaskiner byggda.

Dylika kostade pengar och för den fattige James Watt låg den största svårigheten icke i själva uppfinandet utan i att få möjligheter att utföra sina modeller i så stor skala, att han kunde övertyga industriidkarna om sina uppfinningars kommersiella värde. Han måste därför associera sig med kapitalstarka män.

Det finnes knappast en detalj på en ännu i bruk varande ångmaskin, som icke av James Watt blev uppfunnen. På hans konto kommer — förutom kondensatorn och den slutna cylindern — packdosan till cylindern, svänghjulet, som ger maskinen dess jämna gång, sliden, som möjliggör maskinens dubbelverkan, trottventilen och centrifugalregulatorn, o. s. v. Visserligen har sedan Watts tid många för-

Newcomens ångmaskin.

bättringar av detaljerna företagits och högttrycksångmaskinen — uppfunnen 1802 av Richard Trevithick — har utträngt den wattska lågtrycksmaskinen på grund av att den bättre tillgodogör sig ångkraften, men det var dock James Watt, som så fulländade ångmaskinen att den kunde användas i industriens och samfundets tjänst.

James Watt hade, liksom de flesta andra uppfinnare, att kämpa mot fördomar och ekonomiska svårigheter, men då hans patent utgöts och han drog sig tillbaka till sin lantgård Heatfield utanför Birmingham hade hans uppfinningar redan erövat världen, och då han den 25 augusti 1819 slutade sin levnad räknades han — i olikhet med många andra geniala uppfinnare som fått dö obemärkta — såsom en andens storman och som en furste inom teknikens och industrialismens ändlösa domäner. England visste också att uppskatta hans förtjänster och gav honom en minnesstod i det stolta imperiets Pantheon, Westminster-Abbey.

Rud.

★

Skellefteå får ny tbc-avdelning. Medicinalstyrelsen beräknar i sina riksdagspetita medel till uppförande av ytterligare en tuberkulosavdelning vid Skellefteå lasarett. Antalet vårdplatser blir 60, vartill statsbidrag beräknas till 120 000 kr.

Sid Roland:

EN BUSSRESA

Den nerstänkta bussen rullar brummande in på hotellgården. Olle Karlsson, chaufför och innehavare av busslinjen Flakliden—Selå slår ifrån motorn, och går in i hotellet. Det sedvanliga aftonkaffet står redan framställt och han slår sig ner vid bordet.

Regnet står som spön i backen. Höstregn. Det plaskar från stuprännorna och ute på den gropiga gården har regnvatten samlats i stora pölar.

Olle Karlsson dricker sitt kaffe, räknar upp pengar på bordet, reser sig och går ut till sin buss. Om några minuter skall den rulla ut från gården och ge sig iväg till den några mil norrut belägna staden. Efter våta, trista höstmörka landsvägar.

Olle Karlsson tar sig en titt på det gods, som skall med. Det är bara ett par små paket. Ett par femtioöringar. Alltid något.

Han slår sig ned på sin stol, kastar en blick på instrumentbrädan, bensinen räcker, behöver inte fyllas på. Ska' det inte bli några passagerare i kväll? Sånt väder . . . Om man vore hemma igen, man blir slö och trött, när det är sånt här plask . . .

Jo, där kommer det ju en passagerare! En kvinna är det. Hon kommer springande mellan vattenpussarna. Hon bär på

något. Vad är det? Jaså, en liten unge, inhöljd i en dyvåt filt. Det är ju Lilly, servitrisen på Centralkaféet! Hon fick en liten i våras, ja. Stackare! Bara barnet hon själv också. Hon ser trött och ledsen ut. Ungen sjuk kanske? Vad vet man . . . Goafton! Sånt väder, va? Ja, vi ger oss iväg. Om ett par minuter . . . Hur står det till med lillen? Krasslig? Jaja, det går väl över. Dom är ju så ömtåliga de små krypen . . .

Den unga modern slår sig ner på en bänk, vecklar ut filten och tittar på barnet. Det sover.

Olle Karlsson tittar på klockan. Dags att ge sig iväg . . . Han vrider om nyckeln, trampar på självstarten. Motorn går i gång med ett motvilligt brummande.

Men var är H a n . . . ? Är han sjuk? Nej, han var ju med hit i eftermiddag, så det är klart att han skall med tillbaka till sta'n. Han bor ju där. Och inte klickar H a n . . . ? Sällan! Dag ut och dag in har han följt med bussen. Från sta'n på eftermiddagen och tillbaka till sta'n med sista bussen . . . Konstig kropp . . . Vad åker han så här för, egentligen?

Där kommer H a n!

Det är en mager liten man, som närmar sig bussen. Chauffören drar upp dörren och släpper in honom. Mannen nickar mot honom. Alltid samma frånvarande nick . . . Aldrig säger

han någonting. Bryr sig aldrig om att svara när man tilltalar honom. Ser bara så där frånvarande ut.

Den lille mannen tar av sig ytterrocken, skakar regnet av den, sätter den på sig igen och slår sig ner på bänken bakom den unga modern. Olle Karlsson sneglar i smyg på honom genom backspegeln, ser på honom med samma nyfikenhet som alla andra kvällar de sista månaderna, sedan han övertog den här busslinjen.

Linjens förre ägare talade en gång om mannen, berättade om hans mystiska kvällsresor fram och åter mellan staden och det lilla samhället. Så han hade tydligen hållit på med dem redan på hans tid...

Varför åker han så här? Är han konstig på något sätt...? Överrocken är luggsliten och skorna se ut, som om de skulle ha legat i blöt i årtal... Och hatten... Den har då sett sina bästa dagar för länge sen...

Olle Karlsson börjar tänka på någonting annat. Tankarna fara hit och dit. Affärer... Familjen... En film han sett kvällen förut...

Men hela tiden, trots att tankarna äro långt borta, känner han en blick, som bränner i nacken, på ryggen, på händerna han håller kring ratten.

Men man vänjer sig vid allting. Det är nästan som det skall vara, att Han sitter där bakom honom. Följer varje liten rörelse som görs med ratten och växelspaken. Så här har det varit så gott som varje kväll... Han väntar på någonting, men vad? Varför stirrar han så där...?

Olle Karlsson gör ett försök att ilskna till, men det misslyckas. Han försjuncker i tankar igen.

Och bussen rullar fram på den våta vägen... Regnet piskar mot vindrutan. Skogen står mörk och dystert på sidorna om den gulvita ljuskäglan från strålkastarna.

Hastighetsmätarens visare pendlar sakta fram och tillbaka över siffran 60. Den våta landsvägen dras in under framhjulen som ett brett, krokigt band... lämnas kvar bakom bussen, blir längre och längre...

Olle Karlsson överraskar sig själv med att tänka, att bussen står stilla, att det är vägen, som rinner fram under gummiringarna... rinner... rinner...!

Man skall ju tänka någonting... Mer väg rinner bort under hjulen... Mer skog far förbi. En och annan liten by, där det lyser gult ur stugfönstren glider också förbi...

Farten ökas en aning. Olle Karlsson vill hem. Han är trött. Han längtar efter vila. Farten är litet för hög, tänker han. Men det är inte någon, som ger sig tid att tänka på farten, ute efter vägen i det här vädret... Passagerarna begripa sig inte på sånt här... Blir skönt komma hem och i säng...

Barnet börjar kvida. Kvinnan lutar sig över det, vaggar det sakta fram och tillbaka. Efter en stund tystnar det. Det sover.

Den lille mannen släpper blicken från chauffören och ser på modern med barnet... Hans ögon får ett annat uttryck än nyss. Det verkar som om det väckt något minne till livs. Den lille mannen tänker:

— Ungefär så där satt hon med barnet i knäet, då det hände... Hon lutade sig mot min axel... somnade. Barnet sov också. De små händerna voro knutna om filtkanten... Bussen rusade fram genom mörkret... Och så somnade jag visst. Nej, domnade liksom bort ett ögonblick vara... Jag var ganska trött... Och då hände det. Bussen girade till, föll över åt ena sidan. Barnet föll ur moderns armar. Och jag, jag rusade upp! Varför gjorde jag det? Var jag rädd? Var jag en sådan stackare, att jag blev rädd, glömde mitt

barn, bara tänkte på mig själv? Och där låg barnet på golvet. Blod sipprade fram. Det dog i mina armar.

Varför bar jag mig åt på det sättet...? Får en far förlora besinningen så där... En far? Glömma sitt barn? Vara rädd...

*

Bussen rusar fram. Nu har regnet upphört. Vindrutetorkaren har kopplats ifrån. Det är allt vad som hänt. Snart är bussen framme i staden igen, saktar farten, rullar in på de tysta gatorna...

*

— Och jag skall stiga av vid busstationen. Vandra hem. Det är tyst. Och så skall jag vänta på att det skall bli en ny dag. Kanske bläddra i en bok, kanske läsa litet, röka, äta, sova, och när eftermiddagen kommer, så sitter jag här i bussen igen. För jag kan inte låta bli. Jag måste. Ännu ett tag... Någon fordrar det av mig...

*

Nu återstår det bara några kilometer. Det är en aldeles rak vägsträcka. Ljusen borta i staden glittra genom regndiset.

Vägen är aldeles rak. Asfalterad.

En cykelåkare dyker upp från en avtagsväg. Han vinglar till. Han har först nu upptäckt bussen. Mitt på vägen faller han omkull med cykeln.

Olle Karlsson spritter till. Foten gör sin vanerörelse mot bromspedalen och bromsarna gnissla. Asfalten är hal, bussen girar till och far ut mot ena väggkanten.

I samma ögonblick, som bussens ena framhjul når dikeskanten, reser sig den lille mannen. Han kastar sig fram mot barnet. Hans händer famlar efter den lille, de vidröra den våta filten, men får inte något tag. Och just då tvärstannar bussen med ett häftigt ryck och den lille mannen förlorar balansen och faller framåt bussen. Huvudet slår hårt mot golvet. Han blir liggande.

Olle Karlsson slår ifrån motorn och stirrar oförstående på mannen på golvet. Sedan närmar han sig honom. Försiktigt som vore han rädd för honom.

När han försöker resa upp honom får han någonting varmt, klabbigt på händerna. Han lägger honom sakta ner på golvet igen. Ser på den unga kvinnan som förskrämd trycker barnet mot sig.

— Han förlorade besinningen... slog huvudet mot golvet... Om han varit lika lugn som ni, så hade han varit i livet nu.

Den unga modern trycker barnet än hårdare emot sig när chauffören hjälper henne ur bussen.

— Ge er iväg efter ambulansen, säger Olle Karlsson till cyklisten, som dyker upp i skenet från strålkastarna.

Cyklisten försvinner mot staden. Kvinnan med barnet börjar gå åt samma håll. Hon går fort, fortfarande med barnet tätt mot sitt bröst. Det sover.

Olle Karlsson går fram och åter på vägen. På golvet i bussen ligger det en liten man med luggsliten ytterrock.

— Om han suttit still så hade han klarat sig, tänker Olle Karlsson. — Konstig var han. Tänk, så han glodde på en varje kväll... Man blir riktigt kuslig till mods, när man tänker på't... Men nu blir det slut med det.

Olle Karlsson tänder en cigarett. Det börjar duggregna och han slår upp rockkragen.

På väger går en ung moder med ett barn tryckt mot sitt bröst.

Barnet sover.

Maja Falk:

Två koppar kaffe

När Elsa Heijn på morgonen fick in frukostbrickan och tidningen och hon på första sidan upptäckte Alan Degerts porträtt och läste nyheten om hans plötsliga död, fylldes hennes ögon med tårar och hon bad med bruten röst jungfrun taga ut brickan igen och lämna henne ensam. Innan flickan stängde dörren såg hon, hur Elsa sjönk tillbaka mot kuddarna med tidningen hårt tryckt till bröstet. Jungfrun, som var en känslig och romantisk ung flicka, fick själv tårar i ögonen.

Ja, hon hade nog förstått, att frun känt något särskilt för den stilige unge författaren, som så ofta kommit och hälsat på henne. Stackars fru Heijn, änka vid så unga år, och nu också denne man död.

Inne i sovrummet låg Elsa Heijn och snyftade konvulsiviskt. Tårarna rann ohejdat över kinderna och för att kväva gråten stoppade hon ett hörn av kudden i munnen. När gråten stillnat något, tog hon upp tidningen och började läsa:

Ung författare funnen död i sitt hem.

Modern svensk prosa har gjort en kännbar förlust i det att den lovande unge författaren Alan Degert oväntat drabbats av hjärtslag och avlidit.

Han påträffades liggande fullt påklädd i sängen, av sin städerska, som anlände till hans hem i Vejbyholm på måndagsmorgonen. Dörren till sovrummet stod dessutom öppen och hon smög försiktigt fram för att skjuta till denna, då

hon upprepade gånger blivit tillsagd att ej störa honom om morgnarna. Att han låg påklädd fann hon rätt anmärkningsvärt, men funderade inte länge däröver, då hon antog, att han suttit uppe sent med sina skrivelser och blivit så trött, att han ej orkat ta av sig kläderna.

När lunchen skulle serveras knackade hon på hans dörr, och då hon inte fick något svar steg hon in i rummet. Så snart hon sett närmare på den unge författaren, förstod hon, att allt inte stod rätt till. Tillkallad läkare kunde endast konstatera, att döden inträtt genom hjärtslag."

Hon lade ned tidningen och brydde sig inte om att läsa dödsrunan, som någon på tidningsredaktionen i en hast fått skriva ned. Hon låg aldeles stilla och såg rakt ut i rummet med ögon, som ingenting sågo. Och hon mindes.

De hade träffats helt apropas en dag nere vid stranden. Det var tidigt på våren och isen hade ännu inte helt gått upp. Hennes lilla terrier hade sprungit ut på ett isflak, som kantrat och den lilla hunden hade ängsligt tjutande hamnat i vattnet. Nu var det ingen fara med honom, för han klarade sig i land på ett ögonblick, men Elsa hade förtvivlat skrikat till, när hon sett hunden försvinna under vattnet.

Alan Degert hade varit mycket vänlig mot henne och följt henne hem, där han hjälpt henne att torka hunden och att hålla i honom en tesked konjak. Hon hade fattat tycke för honom med en gång. Och han såg ut att ha trivts bra i hennes sällskap, ty mycket snart kom han igen och inom kort hade det blivit en vana för dem att han om kvällarna tittade in till henne och satt där och pratade en stund. De hade

också varit ganska ensamma, då ju Vejbyholm var en badort och nära nog utdöd, när det inte var säsong.

Det var alltid han som talade. Han berättade om boken, som han höll på att skriva. Läste upp delar ur den och bad henne tala om, vad hon tyckte om det ena eller det andra avsnittet ur den. Hon berömde vartenda ord han skrev, och beröm var just vad han ville ha. Hade hon kritiserat någonting, skulle han säkert ha tagit det mycket onådigt, för han hörde till den kategori av författare, som var till ytterlighet nöjd med allt de skrev.

Kvällen innan han dog hade Alan Degert även varit på besök hos fru Heijn, men det var en sak, som aldrig någon skulle få veta. Han hade suttit och arbetat hela dagen och när mörkret började falla på, reste han sig upp, sträckte på sig och gäspade. Klockan var redan åtta, men fru Heijn skulle nog ta emot honom. Det skulle smaka gott med litet av hennes kaffe och hembakta bröd. Han promenerade raskt den välkända vägen. Vid grinden till fru Heijns lilla trädgård stannade han ett tag och såg upp mot huset. Ja, mycket riktigt, det brann i det rum, som han visste vara vardagsrummet. Han öppnade grinden och gick de få stegen upp till huset och knackade på. Elsa Heij kom med detsamma och öppnade.

— Så roligt, sade hon. Så verkligen roligt, att ni kom. Jag satt just och kände mig riktigt ensam.

— Då kommer jag inte och stör då, sade han.

— Nej, minsann. Och vet ni vad, jag har längtat så våldsamt efter kaffe, men inte kommit mig för att koka åt mig, när jag varit ensam. Men nu skall jag genast sätta på kaffe-pannan. Min jungfru har ledigt, så jag måste själv gå ut i köket. Stig in i vardagsrummet så länge. Jag skall snart komma med brickan.

Medan de smuttade på det goda, starka kaffet berättade han för henne, att han för tillfället lagt sin roman på hyllan. Han hade nu i stället börjat med en novell, som han hoppades, mycket av.

— Så intressant, sade hon. Jag hoppas, att ni berättar den för mig.

Det fanns ingenting, som han hellre ville göra. Med ett småleende satte han sig till rätta i länsstolen. Han var en god berättare och historien var fängslande. En ung flicka, som gifte sig med en mycket äldre man för att få det ekonomiskt bra. Någon kärlek hade hon aldrig känt för honom, snarare motvilja, och efter några år nästan hat. Så länge de kunde resa utomlands hade hon ändå varit ganska lycklig. Hon älskade resa, bort på hjul, som rullade mot underbara mål. Paris, Monte Carlo, Wien, Rivieran, Jugoslavien, Italien. Några gånger fick hon honom att taga henne med på kryssningar i Medelhavet och till Kanarieöarna, men han tålde inte sjön bra och var svartsjuk över alla de vänner, hon skaffade sig, medan han låg sjuk i sin hytt.

Så kom kriget och världen stängdes för dem. Samtidigt fick mannen en svår sjukdom, som i månader höll honom bunden vid sängen och efter den blev han aldrig riktigt frisk igen. Bjudningar och nöjen var han inte längre road av. Aldern tog ut sin rätt och han trivdes bäst med att sitta hemma framför brasan och småprata med sin hustru.

Men hon blev allt rastlösare. Rökte för mycket. Drack i smyg för att få dagarna att gå. Hans släktingar var ovänliga mot henne, då hon ju genom att gifta sig med honom, berövat dem deras arv. Några andra människor tillät han henne inte, att umgås med.

Elsa Heijn sydde febrilt på petit point-arbetet, som hon tagit fram, när hans berättelse drog ut på tiden. En röd fläck glänste på var kind, men för övrigt var hon dödligt blek. Han märkte inte det. Tände blott en cigarrett och frågade henne:

— Nå, hur tycker ni det låter?

Hon svarade med en röst, som inte var lik hennes vanliga:

— Det är spännande, men säg, är det egentligen inte en nyckelroman det här?

Han skrattade. Nyckelroman. Tja. Jo, kanske det. En god vän berättade mig historien en gång.

Hon böjde sig djupare över handarbetet.

— Berätta vidare, sade hon. Hur gick det sedan?

Han krossade cigarretten i askkoppen och skrattade åter. — Hur det gick, sade han. Den gamle mannen dog. Hjärtslag sade läkaren. Men jag gissar någonting annat, jag.

— Vad menar ni? sade hon. Vad är det ni gissar?

— Mord, sade han. I min berättelse kommer jag att låta henne mörda honom och sedan försvinna ett tag för världen. Hon får bosätta sig någonstans, ja, på en sådan här plats som Vejbyholm till exempel. Vänta några år på att människor skall glömma henne och sedan dyka upp igen och leva om litet med alla sina pengar.

Elsa satt tyst och tittade ned på sina händer, som nu lågo sysslolösa i hennes knä men ändå på något sätt spända och vaksamma.

— Oh, sade hon blott. Och så ännu en gång "oh".

Hon såg upp på honom.

— Det var en kuslig historia, sade hon. Jag känner mig riktigt ruggig. Vet ni vad, jag går ut och värmer på kaffet. Ni vill också ha en kopp, inte sant?

Han nickade skrattande.

— Ja tack. Och jag måste säga, fru Heijn, att har min berättelse haft en sådan verkan på er att ni måste styrka er med kaffe, då kan jag vara nöjd med den.

— Ja, den berättelsen kan ni verkligen vara nöjd med, sade hon och gick ut i köket.

*

När Alan Degert lämnade fru Heijns lilla trivsamma stuga kände han sig litet underlig och yr i huvudet. Äsch, nu hade han återigen rökt för mycket. Han måste komma ihåg att vara litet försiktigare med cigarretterna. På vägen hem började han även må illa och han påskyndade stegen för att hinna inom dörren, innan han på allvar blev sjuk. Väl hemma gick han direkt till sitt sovrum och kastade sig på sängen. Illamäendet hade släppt, men han kände en fruktansvärd kramp över hjärtrakten. Han försökte resa sig upp från sängen för att komma till telefonen och ringa efter läkaren, men han förmådde inte röra sig en tum, var liksom förlamad av värken i hjärtat.

Strax innan han förlorade medvetandet, förstod han, vilket fruktansvärt, ödesdigert misstag han begått.

— ★ —

Ny avdelning på länsanatoriet i Västerås kan ej öppnas på grund av personalbrist. En ny avdelning vid Västmanlands läns sanatorium i Västerås, som tillkommit genom sanatoriets tillbyggnad, kan ej öppnas på grund av brist på sjukvårdsbiträden.

Martin Holmgren:

CHIQUITA

Solen gassade outhärdligt över den lilla brasilianska hamnstaden den dagen. Utom fruktförsäljaren på kajens heta stenar fanns inte en levande varelse inom synhåll. Det var siestans timme. Siestan kan vara från tolv till tre, eller vilken annan tid som helst, beroende på hur man disponerar sin tid.

Fruktförsäljaren hade lagt sig ner i den blå skuggrektangeln som vävtaket över hans lilla kärra bildade, med en tidning över ansiktet. Han var orakad och oklippt. De bara fötterna, bruna av födsel och svartgrå av gatans damm och för litet vatten, stucko ut ur skuggrektangeln.

Vattnets kluckande mellan kajens stenar och en ångares järnskrov, förtöjningarnas loja knirkande och de sömniga slagen av en rosthammare någonstans i fartygets inre var de enda ljuden i siestans tystnad. Den amerikanska ångaren hade anlänt på morgonen och skulle lasta dellast av kakao och kaffe för att efter fyllnadslastning i andra sydamerikanska hamnar återvända till Amerika. Det var en vanlig lasttramp men den var försedd med två passagerarehytter, vilka under denna resa voro upptagna av passagerare, en ung amerikansk ögonläkare och hans hustru på bröllopsresa. Eftersom fartyget angjorde en sex, sju hamnar i Argentina, Uruguay och Brasilien hade doktor Newitt möjligheten att kombinera bröllopsresan med en studieresa och på sjukhusen bedriva studier inom sitt område, ögonsjukdomarna. Utan att därför försumma den vackra hustrun.

Den ena däckstolen under soltältet på övre kommandobryggan knirkade. Det var mrs Newitt som vaknade ur sin dvala. Hon rörde vid makens stol. Skamlöst gäspande sträckte David Newitt på sin långa lekamen.

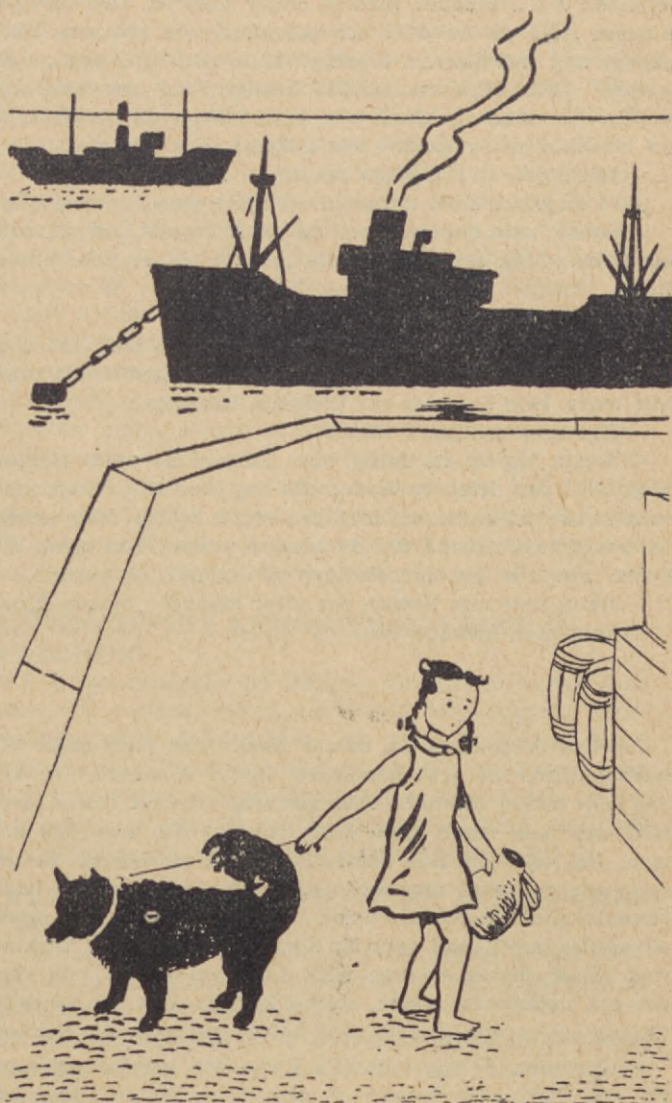
— Kära du, sade han till svar på sin hustrus undran om de inte skulle gå i land och "göra" staden. Vi kan omöjligt störa affärsmännen eller våra vänner som vi har introduktioner till så här mitt i siestan. Jag har en aning om att det skulle vara ohysvat.

— Kanske det, svarade den söta mrs Newitt, och skulle just återgå till den bestseller hon dåsat bort ifrån, då hennes uppmärksamhet drogs åt annat håll. På kajens skrovliga stenar kom en liten figur i gul, ärmlös klänning, vilken i det gnistrande solljuset knappt kunde urskiljas. Ett svårt-hårigt huvud och så ingenting förrän två knubbiga ben med små trevande fötter. Jovisst, ena handen höll ett stadigt tag i halsbandet på en flämtande, svart och gul, lurvig hund. I den andra handen hängde en korg av bast i form av en flaska. Det var en femårs flicka som stapplade fram över siestatimmarnas solheta stenar. Mrs Newitt satte sig upp i däckstolen med en häftig rörelse. Doktor Newitt öppnade ena ögat.

— Vad är det, älskling?

— Dave, en liten flicka... hon leder en hund... nej, hunden leder henne... Dave, är hon... är hon...

David Newitt var fullt vaken nu. Han nickade allvarligt.

— Ja, hon är blind. Se bara på de stela ögonen som blickar rakt fram.

— Dave, kan du hjälpa henne, tror du?

Doktor Newitt smekte sin hustrus hand.

— Alltid lika vidhjärtad för de små och hjälplösa här i världen, smålog han. Vad vill du jag ska göra?

— Dave, nu faller hon... åh så hon måtte ha stött sina stackars små tår... nej, men en sådan hund, Dave... den höll henne uppe! Hon går fram till frukthandlaren, det är kanske hans flicka...

Flickan hade, följande den raggiga hunden, trevat sig fram till den blå skuggrektangeln. Mannen tycktes varit vaken när hon kom, ty han satte sig upp och drog ner det blinda barnet i sitt knä, jollrade och smekte det ömt över håret. Så sköt han flickan fram mot kärnan med apelsiner. Med vana rörelser sökte flickan ut en stor frukt, som mannen skalade. Flickan satte sig ner hos den lurviga hunden, vilken sträckt ut sig i skuggan. Fadern hade under tiden ur den flaskliknande bastpåsen plockat upp bröd, stekt fisk och en flaska vin. Det var hans siestamåltid.

Doktor Newitt och hans hustru gick sakta ned för fallrepstrappan. Hettan slog emot dem som ur en ugn när de

lämnade den svalkande platsen under soltältet. Den lurviga hunden lyfte på huvudet och mönstrade de två som kom gående mot fruktkärran. Flickan vände sakta sitt ansikte åt samma håll. Mannen sväljde hastigt bröd och fisk och sköljde ner med en klunk vin, kom hastigt på benen med ett tandskimrande leende i sitt skäggmuskiga ansikte.

— Apelsiner, sir? Härliga apelsiner, madame!

Hans engelska hade ett gutturalt uttal, men var begriplig.

— Senor, sade doktorn, mitt namn är Newitt, amerikansk ögonläkare. Jag skulle vilja tala med er om er lilla blinda flicka.

Mannens lende försvann

— Åh, senor, helt plötsligt för två år sedan blev vår lilla Chiquita blind. Hon ser skillnaden mellan dag och natt, men inte mera. Hon är en så rar liten tös, Chiquita.

— Har ni konsulterat läkare?

— Senor, jag är en fattig man. Läkare är dyra. Doktor Montillo i den delen av staden där jag bor sade att en operation vore det enda som möjligen skulle hjälpa. Han talade om en ögonspecialist i Rio de Janeiro, senor. Bara resan dit kostar mera än jag kan förtjäna på ett helt år, senor...

— Dave, sade mrs Newitt, och tårar blänkte i hennes ögon. Hennes man nickade tyst.

Jag fick berättelsen om doktor Newitt och hans ängel till hustru direkt av frukthandlaren Olivio Alvarado, far till den lilla blinda Chiquita. Alla gästerna på Café Costa hade hört den men ingen hade ännu tröttnat att höra den om igen. Jag låg i den lilla hamnstaden med ett svenskt fartyg och hade bekantat mig med senor Alvarado. Kanske hade bekantskapen sin yttersta orsak i det förhållandet att i senor Alvarados butik (han hade för länge sedan övergivit kärran) stod bakom disken en ung, mörk dam med vackra, vita tänder och underbara, svarta, strålande ögon. Det var senorita Chiquita Alvarado, den en gång beklagansvärda lilla flickan.

— Si, senor, de tog min lilla flicka och min senora med till Rio, bekostade resan och den dyra doktorn där, sex veckor fick senoran och min lilla Chiquita stanna i Rio, och senor Newitt betalade alltsamman, det var en så lyckad operation, sade han, ett u n d e r, senor, ett under! Och så kom senoran och Chiquita hem, flickan med svarta glasögon och senoran i en fin klänning, ha, ha, ha, jag blev kär på nytt, senor. Må madonnan och alla helgon hålla sina händer över senor Newitt och hans senora...

— Men Olivio, ska du inte berätta hur du fick affären? Det är en av vännerna som stöter på.

— Åh, senor! I glädjen över att Chiquita åter blev seende köpte jag en andelslott i statslotteriet. Jag borde inte ha gjort det, vi hade det mycket dåligt ställt på den tiden. Men, senor, när man upplever en riktigt stor glädje så gör man ofta något galet. Galet, nå, jag vann tiotusen cruzeiros, senor! Då satte jag upp den här butiken.

— Si, senor, säger ett gråskägg med en glimt i ögat åt mitt håll, senorita Chiquita får en anständig hemgift...

— Ursäkta mig, mina vänner, säger senor Alvarado, som finner att samtalen börjar ta en mera ömtålig vändning, jag har min affär att sköta.

Och när han gått säger någon av hans vänner:

— Han är en lycklig man, Olivio. Och han glömmet det inte. Han är god mot de fattiga och tänder många ljus för madonnan.

Stor minskning i tbc-dödligheten. Nationalföreningen mot tuberkulos har framlagt en intressant undersökning om tuberkulosdödligheten i landet åren 1939—1942 omfattande varje kommun och provinsialläkar-distrikt i riket.

Om man sammanställer de nu erhållna siffrorna med motsvarande tuberkulosdödlighetstal för tidigare perioder visar sig i det hela en glädjande förbättring, dock med något avbrott år 1941, framhåller byråchefen E. Arosenius som sammanställt översikten. Någon större skillnad mellan landsbygd och städer framträder knappast numera.

Jämföras åter rikets olika landsdelar med varandra, så har man under närmast föregående fyraårsperioder kunnat finna en viss tendens till utjämning i olikheterna, i det att de trakter, som varit sämst ställda, i allmänhet uppvisat de relativt största förbättringarna. Under den senaste fyraårsperioden är denna tendens icke så enhetligt utpräglad. Fortfarande återfinnas dock i stort sett samma drag som under de tidigare perioderna. Tuberkulosdödligheten är sålunda jämförelsevis hög i Stockholm, Blekinge, Gotland och Norrland, framför allt i Norrbotten, men lindrig i Mälardalen och flertalet län i södra Sverige. Bohuslän, som tidigare hört till de mera hemsökta trakterna, skiljer sig numera ej avsevärt från riksmedeltalet.

Ny tbc-undersökning i Stockholms skolor. De mycket omtalade och med stort intresse mottagna skärmbildsundersökningarna i Stockholms skolor har återupptagits, och om några månader får man veta resultatet, säger skolöverläkaren, dr Urban Hjärne, som bl. a. påpekar nödvändigheten av att också alla andra, som har med skolorna att göra, ställer sig till förfogande för undersökning.

Undersökningarna började redan under december månad, berättar dr Hjärne, och omfattar alla elever i den avgående klassen, samt i de andra alla de som visat sig vara tuberkelaktiva. Samtidigt undersöks alla lärare och all annan personal vid skolorna: vaktmästare, städerskor o. s. v., det vill säga att vi i varje fall försöker att få dem att låta skärmbildsundersöka sig, ty undersökningen är för dem liksom för eleverna frivillig. Men då det i detta fall är särskilt viktigt att ingen drar sig undan från att bli undersökt, kan man tala om ett nära nog hundra procentigt deltagande. Det har nämligen visat sig att ingen vill utebli från skärmbildsundersökning. Skälen därtill ligger ju i öppen dag, då de ju dels är avgiftsfria och dessutom ger den undersökte ett snabbt och vederhäftigt utlåtande om hans hälsotillstånd.

Skärmbildsundersökningen i norra Bohuslän klar. Den av Nationalföreningen mot tuberkulos anordnade massundersökningen av befolkningen i norra Bohusläns kommuner har avslutats. Skärmbildsbussen har besökt Hogdal, Lommeland, Näsing och en del av Skee socken, i vilka kommuner den största delen av invånarna skärmbildsfotograferats. Dessutom har en del av industriarbetarna i Strömstad samt även andra av stadens befolkning undersökts. Sista dagen, som skärmbildsfotografering företogs i dessa trakter, undersöktes eleverna vid Strömstads samrealskola.

Från förhundsarbetet (Forts. fr. sid. 10.)

vidtog kaffedrickning, följd av en frågesporttävlan, som vanns av damerna.

Mötet beslöt att vädja till allmänheten att vid köp av tidningar för lungsjuka inte köpa någon annan tidning än av de lungsjukas riksförbund utgivna tidningen "Status". Andra s. k. sanatorietidningar m. m. är rena profittidningar, vilkas behållning inte kommer de lungsjuka till hjälp. Dessutom bör varje försäljare av "Status" kunna legitimera sig med intyg från platsens konvalescentförening.

SÖDRA HALLANDS SEKTION FÖR TBC-KONVALESCENTER

Höll årsmöte söndagen den 21 jan. under ordförandeskap av Carl Nyman.

Av styrelse- och revisionsberättelsen framgick att inkomster och utgifter balanserade på kr. 3.728:90 med en kassa-behållning av kr. 685:92. Sektionen har till julen till behövande medlemmar utdelat 300 kr. En studiecirkel i organisationskunskap är i arbete.

Följande styrelse blev vald: Carl Nyman, ordförande, Per Carlsson, kassör, Gunborg Jönsson, Hertha Rydfelth och Anna Larsson. Suppl. Inga-Lisa Andersson, Lilly Haldén och Sven Svensson. Sektionen beslutade att i år liksom föregående år anordna en föreläsning i upplysningssyfte. Sedan en del andra föreningsangelägenheter behandlats avslutades det första årsmötet i Sektionens historia.

SÖDRA HALLANDS SEKTION HAR ANORDNAT UPPLYSNINGSMÖTE I HALMSTAD.

Södra Hallands sektion av Hallands läns förening för lung-tbc-konvalescenter hade den 9 febr. anordnat ett upplysningsmöte i Folkets hus i Halmstad med dispensläkaren, dr Håkan Larsén, som föreläsare.

Dr Larsén lämnade bl. a. en redogörelse för tuberkulosens och tuberkulosbekämpandets historia. Beträffande tuberkulosens smittosamhet framhöll tal. att det är större risk för smitta från icke upptäckta sjukdomsfall än från de redan uppdagade.

För att emellertid kunna motstå en redan inträffad sjukdom måste patienten få möjlighet till god näring. I detta fall är mjölken det viktigaste näringsämnet för en tbc-sjuk. En vuxen bör dricka minst en liter mjölk pr dag. Dessutom måste man se till att patienten får en god kondition men bör ej bli övergödd, vilket kan mera skada än gagna.

I slutet av sitt föredrag kom talaren in på frågan om de lungsjukas arbetsmöjligheter. Samhället måste se till att patienterna kunna erhålla lämpligt arbete under tillfriskningsperioden samt att de även i ekonomiskt avseende får så pass ekonomiska möjligheter att de kunna klara sig.

Efter föredraget visades en instruktiv film, som ytterligare illustrerade vad tal. sagt i sitt föredrag.

VÄSTERBOTTENS NORRA KONVALESCENT-FÖRENING

har hållit årsmöte i Skellefteå under ordförandeskap av Mauritz Lindgren.

Årsmötet, som var tämligen välbesökt, inleddes med att Arvid Lundmark från Bygdeå talade om de lungsjukas organisationsproblem. Härefter vidtog årsmötetsförhandlingarna. Då en av revisorerna insjuknat kunde ej styrelse- och revisionsberättelse föredragas utan uppsköts dessa ärenden till nästkommande sammanträde. Till ordf. för innevarande år omvaldes hr Mauritz Lindgren och till övriga ledamöter hr Georg Burlin, fröken Astrid Öhlund, hr Bertil Eriksson

och fröken Edit Nordström, samtliga i Skellefteå. Till suppleanter valdes fru Nora Lindkvist och hr Henry Nyström. Revisorer blevo hrr Ragnar Svedberg och H. Nyström. Utom föreningen har som revisor invalts Karl Johansson. Till revisorssuppl. valdes K. E. Markgren och Jean Lindquist.

Mötet beslöt att tillsätta en kommitté på tvenne personer vilka tillsammans med kommitterade ur föreningen De värföras väl skall följa utvecklingen av vissa sociala frågor och sedan stå i kontakt med de kommunala myndigheterna. Till kommitterade valdes Bertil Eriksson och M. Lindgren.

Vidare beslöts att föreningen skulle låta sig representeras vid Riksförbundets kongress till sommaren i Stockholm. I samband härmed beslöts även att effektivisera försäljningen av Riksförbundets organ "Status".

Härefter vidtog tesupé med underhållningsprogram, upp-tagande bl. a. musik, sång och frågesport. Mötet, som be- vistades av ett 50-tal personer — föreningen har f. n. 75 medlemmar av vilka 10 äro stödjande medlemmar — präglades av gemytlighet och god anda samt slöts med att hr Jean Lindquist, sjöng Althéns "Land, Du välsignade".

VÄSTERBOTTENS LUNGSJUKAS CENTRAL-FÖRENING

har haft sammanträde på Hällnäs sanatorium under John Anderssons ordförandeskap. En del för de lungsjuka betydelsefulla frågor diskuterades. Hr John Andersson fick i uppdrag att undersöka möjligheterna för bildande av en konvalescentförening inom Vilhelmina socken. Vidare beslöts att upprätta stadgar för centralföreningen. Mötet beslutade också att årsmötet skall hållas under maj månad i år.

STYRELSEN FÖR NORRBOTTENS LUNGSJUKAS CENTRALFÖRENING

har varit samlad till möte i Luleå. Flera viktiga frågor dryftades, bl. a. angående möjligheterna för de lungsjuka att erhålla kommunala studiebidrag.

Ett ombud valdes att inom länet sköta försäljningen av de lungsjukas tidning Status samt utföra annonsackvisitation för densamma.

Av en rapport från sjukvårdskommittén, lämnad av Gerard Carlsson, Piteå, kunde konstateras att landstingets inställning till de frågor som kommittén haft att framföra, varit avgjort positiv.

Styrelsen beslöt att årsmötet skulle hållas 24—25 mars i Luleå.

KONVALESCENTFÖRENINGEN LÖVSTA

i Umeå hade vid sitt senaste möte söndagen den 4 februari inbjudit inspektör Wallman från länsarbetsnämnden, som välvilligt ställt sig till förfogande som föreläsare i ämnet De partiellt arbetsföra och arbetsförmedlingen. Hr Wallman betonade i föredraget, att man var mycket intresserad av att höra de partiellt arbetsföras egna synpunkter på problemen och erinrade om att fattigvårdsstyrelser och pensionsnämnder föreslagit åtgärder för omskolning. Vidare betonades att arbetsterapi bör tillämpas där så är möjligt under sjukhusvis- telsen. Tal. hänvisade också till att pensionsstyrelsen ger bidrag till omskolning men att systematisk rådgivning vid yrkesval är önskvärd. En kuratortjänst kommer att inrättas vid länsarbetsnämnden just för de partiellt arbetsföra. Den mycket intressanta föreläsningen avtackades med livliga applåder. Efter föreläsningen förklarades ordet fritt, varvid en del talare framförde som sin mening att staten borde taga initiativet till de partiellt arbetsföras anställning bl. a. genom att uppmjuka de nu gällande bestämmelserna för anställning i statens tjänst.

Amerika bygger bättre

(Forts. fr. sid. 12.)

nor. Här i Sverige skulle vi utan vidare få betala minst dubbla den summan!

NÄ, MEN VAD KOSTAR DET DÅ att hyra en vanlig lägenhet i det där välsignade landet? kanske den tvivlande läsaren känner sig manad att utbrista.

Även i det fallet kan vi ge besked — och siffrorna, som är dagsfärska, är hämtade från en stad i östra Amerika, närmare bestämt Greenbelt i Maryland, där ett mycket stort antal nya, flotta, välinredda bostadshus skjutit upp som svampar ur jorden.

Där har vi sålunda bland annat en typ av lägenheter, avsedda för hyresgäster med en årsinkomst på mellan 1 000 dollars och 2 200 eller i svenska pengar mellan 4 500 kronor och 10 000. Den billigaste våningstypen i dessa fastigheter består av ett rum, kök och alkov, och den kostar inklusive värme, varmvatten och trappstädning 17 dollars per månad — cirka 75 kronor. Anser man sig kunna betala så mycket som 32 dollars i månaden, får man här en trevlig våning om tre rum, kök och alkov. Och då hör till saken, att det där inte är enkelt inredda arbetarbostäder utan tvärtom påkostade, bekväma, nästan luxuösa, om man ser det hela med svenska ögon.

De amerikanska byggherrarna ha framförallt gått in för att få in ljus och sol i hemmen. De ha räknat med, att om de kunde begagna sig av solvärmens under den kallaste årstiden, skulle detta i hög grad minska bränslekostnaderna, och sålunda har inte ett enda nybygge satts igång under de senaste åren, utan att arkitekten först förvissat sig om den absolut bästa vinkel, i vilken huset bör placeras på tomt, alltså den vinkel, där man får med det mesta möjliga av solvärmens.

Men för att inte solen skall steka alltför mycket under varma sommardagar, har man också gått in för att bygga med ett isoleringsmaterial, som åstadkommer undret svalt på sommaren, varmt på vintern!

Och så får vi naturligtvis inte glömma bort de stora amerikanska fönstren. Så gott som varje rum har åtminstone ett fönster, som går ända från taket och ner till golvet, och det finns gott om privatvillor och våningar, där en vägg består av ett enda, stort fönster och ingenting annat.

DET DÄR MED STORA FÖNSTER ha amerikanerna också utnyttjat på så sätt, att de börjat "flytta in trädgården" i våningen. Vilket med andra ord vill säga, att de omedel-

bart vid fönsterväggen plocka in några små stenpartier och kring dessa plantera ut vackra blommor. Den där lilla "inomhusträdgården" kommer på så sätt att bilda en direkt fortsättning av den riktiga trädgården, den utanför villan.

Innan vi sätter punkt på det här lilla reportaget om amerikanska bostadsförhållanden, borde vi kanske nämna ett par ord om en annan yankee-specialitet: Utnyttjandet av väggarna.

När en relativt stor familj inte har råd med annat än en liten lägenhet, betyder det vanligen stora svårigheter att få rum med tillräckligt många garderober, skåp, byråar och andra förvaringsmöbler. Man måste ju ha plats också med annat — och då blir det ofta just förvaringsmöblerna som få "sitta emellan". Men de amerikanska byggherrarna ha mer och mer börjat begagna sig av väggarna för att lösa detta problem. De slå helt enkelt hål i en tjock vägg, som går mellan två rum. Åt det ena av rummen trollar man nu fram ett lagom stort antal garderober, och åt andra rummet blir det inbyggd bokhylla, inbyggd radio, grammofoon och skrivskåp, skrivpulpet, lådor och små skåp etc. — med andra ord allt vad en husmor kan tänkas behöva!

De flesta av de små en- och tvåfamiljsvillorna är för övrigt byggda på så sätt, att man med lätthet kan bygga till ett eller ett par rum, om det så skulle behövas, och likaså finns det i lägenheterna ofta en "dragspelsvägg", som kan dela av ett större rum till två eller tre mindre. På så sätt behöver aldrig pojkar och flickor i en barnrik familj sova i samma rum — det är bara att av den gemensamma barnkammaren på kvällen trollo fram två eller tre mindre sovrum!

JA, SÅ DÄR SER DET alltså ut i amerikanska hem just nu. Bostadsproduktionen fortsätter i samma tempo som tidigare, och åtskilliga fabriker, som ställts om från krigs- till fredsproduktion, ha börjat arbeta just för bostadsmarknaden.

Svårigheter finns naturligtvis alltså kvar att lösa, och bostadsbristen är långtifrån hävd — i varje fall inte i de överbefolkade storstäderna — men man har kommit en bra bit på väg, och nya framsteg görs nästan var dag. Och så nalkas man mer och mer det eftersträfvansvärda målet: Bättre bostäder åt hela folket!

— ★ —

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

Tuberkulosen breder ut sig i Finland

Skyndsamma åtgärder planeras. — Kristidens missförhållanden och försummelser skola repareras.

På grund av kriget har tuberkulosen i Finland bredd ut sig betydligt och gör det alltfjämt, skriver Hufvudstads-Bladet. Exakta siffror finnas inte ännu att tillgå, men som exempel kan anföras, att i en kommun, där fall av tuberkulös hjärnhinneinflammation inte förekommit på flera år, åter under 1944 förekom 5 dödsfall.

De främsta orsakerna till ökningen av tuberkulosfallen måste sökas i trångboddheten, som uppstått som en följd av kriget och befolkningsförflytningarna, samt i det faktum, att sanatorierna under krigsåren varit apterade för andra ändamål. Naturligtvis har också den omständigheten, att läkare, hälso-systrar och sjuksköterskor varit upptagna av värv i samband med kriget, liksom också de svåra trafikförhållandena i hög grad bidragit till att skapa den dystra situation som i detta nu råder.

— Tuberkulosföreningen har därför nu beslutat att med all kraft gå in för att hastigt få en förbättring till stånd, framhåller föreningens sekreterare, medicinalrådet Severi Savonen. När kriget nu är slut ha vi åter bättre möjligheter att arbeta normalt och återuppbygga också på detta område. Vi ha planlagt vårt arbete efter två huvudlinjer, intensifierade massundersökningar och calmettevaccinering.

— Börjar vi med den första, så riktar vi därvidlag vår främsta uppmärksamhet på att nå fram till smittokällan. Det är av grundläggande vikt, att komma sjukdomen på spåren på ett tidigt stadium, och enda sättet är då röntgenundersökning. Vårt mål är därför att få till stånd skärmbildsfotografering i väldigt skala redan denna vår.

— Tuberkulosföreningen äger 3 apparater för skärmbildsfotografering. Av den svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet får vi i mars låna 3 apparater till, och senare på våren sannolikt ytterligare 2. Vi förhandla som bäst om inköp av 8 lastbilar, som vi skola aptera för skärmbildsapparaterna och som kommer att cirkulera i olika delar av landet. Främst kommer vi naturligtvis att sända dem till

trakter med sammanträngd bosättning. Vi räknar med att kunna ta 5—600 000 bilder om året. Tuberkulosföreningen har anställt en läkare, dr Väinö Soinio, som sysslat med detta arbete inom armén de senaste åren, för att sköta denna verksamhet.

— Calmette-vaccineringen åter kommer vi att koncentrera på de människor, som tills vidare undgått tuberkulossmitta, samt på de åldrar som är mottagligast, små barn och ungdomar i pubertetsåldern.

Tuberkulosen ökar alltfjämt i Norge.

Lungtuberkulosen börjar tillta i Trøndelag i Norge — som väntat, heter det i Aftenposten. I Strinda har sålunda antalet nya fall i fjol med 70 procent överstigit antalet året förut. Det är ungdom i 25-årsåldern, som är mest utsatt.

15 promille av Londons befolkning lider av lungtuberkulos.

10 à 15 promille av Londons befolkning lider av lungtuberkulos är den slutsats en speciell läkarkommission dragit av de röntgenundersökningar som sedan en tid företagits bland stora grupper yrkesarbetare och tjänstemän.

Många av de undersökta har inte haft en aning om att de var sjuka, och ofta har det visat sig att tidigare bakteriologiska och andra undersökningsmetoder lämnat negativa resultat, trots att sjukdomen måste ha varit utvecklad redan då.

— ★ —

Tbc-dödligheten minskar starkt i Göteborg. Tbc-dödligheten i Göteborg är för ögonblicket endast en fjärdedel av den vi hade för 25—30 år sedan, förklarar chefsläkaren på dispensären, dr Hjalmar Andersson, i ett uttalande för H. T. För landet i övrigt är dödlighets-siffran ungefär en tredjedel av den man hade för ett par decennier sedan.

Genom den intensivare aktiva antituberkuloskampen har Göteborg emellertid nått därhän att antalet oupp-täckta fall stadigt minskat. För närvarande pågår regelbunden massundersökning vid ett stort antal företag och institutioner, bl. a. vid telegraf och tull. I stort sett påträffa vi nu drygt en kvarts eller en tredjedels procent sjuka och vårdbehövande bland de undersökta. Den siffran har sjunkit undan för undan. För fem à tio år sedan befanns en procent av de undersökta vara så pass tbc-infekterade att vård behövdes. Ibland förekommer det att inte ett enda, förut okänt fall upptäckts. Så var det exempelvis när vi undersökte folkskolläroverkåren i staden — den omfattar tusentalet personer, men i rättvisans namn bör kanske tilläggas, att vi där inte hade fullt hundra procentigt deltagande.

"Zürich"

ALLM OLYCKSF o ANSVARSFÖRSÄKR A.-B. I ZÜRICH (Schweiz)
EUROPAS STÖRSTA ANSVARSFÖRSÄKRINGSBOLAG

"ZÜRICH"’s FILIALDIREKTION

Tel. 23 29 20, Birger Jarlsgatan 8, Stockholm

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.

Red. Sandréns bost. tel. 40 69 93.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening. Korresp. Sam Johansson, Nelsongatan 4, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Akerlund, Törnerosgatan 12, Eskilstuna. Tel. 348 36. Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp. Tel. 250 73.

ESLÖV: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

FALUN: Konvalescentföreningen för Kopparbergs län. Korresp. Karl Jonsson, Box 21, Falun.

GÄVLE: Gävle Konvalescentförening. Ordf. Ernst Westin, Kålhagsgatan 6, Gävle.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HALLANDS LÄN: Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Engelbrektsg. 7, Varberg. Tel. 1226. Korresp., kassör och ombudsman Torsten Pettersson, Lia. Tel. Fridhemsberg 76, postg. 27 43 44.

Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Carl Nyman, Slottsmölleväg. 64, Halmstad. Tel. 40 55;

Mellersta Hallands sektion: Ordf. Gunnar Andersson, Nygatan 11 A, Falkenberg; Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög (se ovan);

Norra Hallands Sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

HALSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hålsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 23 37. Sekr. och korresp. Folke Åsäll, Storgatan 31, tel. 15 42. Kassör Gerhard Andersson, Bollgränd 2, tel. 22 35. Postgirokonto nr 26 29 24.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén. Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.

JÖNKÖPING: Jönköpingsortens Konvalescentförening för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 37 66. Postgiro 27 78 70.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Fru Alva Andersson, Drottning Margaretas väg 49, Kalmar. Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.

KARLSKOGA: Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.

KIRUNA: Kiruna Konvalescentförening. Ordf. Josef Lundström, Kiruna, kassör Torsten Vikström, Steinholtsgatan 16, Kiruna.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

KÖPING: F. L. I. V. Föreningen Lungsjuka i Västmanland, Sektion Köping, Ordf. Alvar Rosen, Viktoriagatan 6 B. Tel. 891, kassör Anna-Lisa Torstensson, Schelegat. 17, Köping. Postgiro 28 14 60.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, expeditionstid månd. och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 23 61. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. Lia Fiskaregat. 4 (Tel. 49 90). Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.

LYCKSELE: Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening. (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50, korresp. fröken Märta Sundkvist, Hermelin 70, Malmberget. Möten hållas andra fredagen i varje månad. Lokal Folkets hus C-sal.

MALMÖ: Understödsförening för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.

MALMÖHUS LÄN: Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat. 3, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Bengt Wedin, sek. Nils Thelin. Exp. hålles öppen onsd. och lörd. 12—14. Tel. 569 15.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Bergnäset, Luleå. Tel. 43 08.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden.

NYBRO: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Arne Williamsson, Grönvägen 38, Nybro; kassör Otto Joabsson, Algat. 13, Nybro.

PITEÅ: De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Tel. 17 30. Kassör Kjell Strandberg, Box 17. Tel. 10 08 eller 11 61, Piteå.

SANDVIKEN: Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. (Geografiskt område Sandvikens stad.) Ordf. Ivar Persson, Västbanbyg. 10, Sandviken.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs Läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.

SKELLEFTEÅ: Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Mauritz Lindgren, Box 544, Skellefteå.

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för Lungsjuka i Stockholm) Bondegat. 58, Shtlm. Ordf. Hugo Karlquist. Expeditionen Bondegatan 58 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, måndagar och onsdagar 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Föreningsmöten Jan.—maj i H. S. B.-salen, Fleminggatan 41, andra torsdagen i varje månad kl. 19,30.

STOCKHOLMS LÄN: Stockholms läns lungsjukas konvalescentförening. Ordf. Bertil Forsström, Vegagatan 33, Sundbyberg. Tel. 28 36 21.

SÖDERHAMN: Söderhamns Konvalescentförening. Ordf. Karl Berglund, Åsbäcksgatan 12, Söderhamn.

UMEÅ: Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svartehamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala. Tel. 384 35.

VÄNERSBORG: Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygatan 13, Vänersborg.

VÄSTERBOTTENS LÄN: Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Hilding Hedman, Hällnäs, Sanatorium, sek. Alexander Andersson, Hällnäs Sanatorium.

VÄSTERNORRLANDS LÄN: Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. T. f. ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand, t. f. sek. Nils Thelin, Fagerdalsgatan 3, Sundsvall.

VÄSTERVIK: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Harry Druid, kassör och sek. Ingvald Axelson, Ö. Kyrkogatan 49, Västervik.

VÄSTERÅS: Västmanlands Konvalescentförening. Ordf. Folke Pettersson, Tomtebo 81, Hallstahammar, kassör Sixten Andersson, Statorvägen 5, Västerås.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Postfack 92, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

ÖRNSKÖLDSVIK: Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. Teodor Bodin, Box 860, Varvet, Örnsköldsvik, sek. Erik Nordkvist, Box 83, Ö-vik och kassör Erik Vestman, Box 56, Sundåsen.

ÖSTERSUND: Jämtlands Läns Konvalescentförening. Ordf. Bror-Evert Norman, Regementsgatan 61, Östersund; kassör Gunnar Lögdberg, Gröngatan 38, Östersund.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

SCHACKMÄSTARNAS NESTOR 80 ÅR.

Nestorn bland stormästarna, tysken Jacques Mises, fyllde den 27 februari 80 år. Han har sedan några år fått en fristad i England, där han sin höga ålder till trots alljämt deltagit i schacklivet. Han både ger simultanföreläsningar och spelar med i turneringar. Under sin glanstid var han en fruktad angreppsspelare, presterade ett djärvt och idérikt spel och skapade en mängd glanspartier. Vi återge här ett par för hans stil typiska partier. Särskilt Skandinaviskt parti och Nordisk gambit är spelöppningar som Mises gjort till fruktade vapen.

SKANDINAVISKTS PARTI.

Spelat i Düsseldorf 1908.

John	Mises
1. e2—e4	d7—d5
2. e4×d5	Dd8×d5
3. Sb1—c3	Dd5—a5
4. Lf1—c4	Sg8—f6
5. d2—d3	c7—c6
6. Lc1—d2	Lc8—g4
7. f2—f3	Lg4—f5
8. Sc3—d5	

Ett för tidigt angreppsförsök. Bättre

VÄSTERHANINGE FOLKHÖGSKOLA

Sommarkursen för kvinnliga elever, som börjar den 10 april, omfattar:
a) Första årskursen med underv. i svenska, litteraturh., matem., hist., geografi, bot., kemi, bokf. samt sömnad, vävnad, matlagn., hemvård och sjukvård; b) Andra årskursen, är uppdelad på en praktisk och en teoretisk linje delvis med gemensam underv. i ovanst. läsämnen jämte på den praktiska linjen en allsidig och grundlig skolköksunderv. samt kurser i hemvård och sjukvård. Den teoret. linjen omf. en utvidgad kurs i ovanst. läsämnen, ett främm. språk, bokf. samt kurs i maskinskriv. m. m.

Inga kursavgifter. Bra o. billig helinackord. (70 kr. pr mån.). Stats- o. landstingsstip. Sänd in ansökan i god tid. Prospekt o. närm. upplys. gn rektor Erik Nilsson, tel. Västerhaninge 183.

8. Sg1—e2

8. — —

9. Sd5×f6†

10. Dd1—e2

11. Ld2—c3

12. 0—0—0

13. Lc4—b3

14. a2—a3

15. a3×b4

16. Lc3—d4

Da5—d8

g7×f6

Sb8—d7

Dd8—c7

b7—b5

a7—a5

b5—b4!

a5×b4

Lf5—e6!

Ett vackert och starkt drag. För den offerade bonden får svart ett oemotståndligt angrepp.

17. Lb3×e6

18. De2×e6

19. Kc1—b1

20. c2—c3

21. Tf1—e1

22. Kb1—c2

Uppgivet.

f7×e6

Lf8—h6†

Dc7—a5

Da5—a4

Da4—a1†

b4—b3†

NORDISK GAMBIT.

Mises

Spelat 1902.

Marshall

1. e2—e4

2. d2—d4

3. c2—c3

4. Lf1—c4

5. Lc1—b2

6. Sg1—e2

7. 0—0

8. Lc4—d5

9. Dd1—b3

10. Se2—f4

e7—e5

e5×d4

d4×c3

c3×b2

d7—d6

Sb8—c6

Lc8—e6

Sg8—f6

Dd8—c8

Sc6—d8

Bättre vore 10.—, L×d5. 11. e×d5, Se5.

11. Lb2×f6

12. Sf4—h5

13. Tf1—e1!

14. Db3—f3

15. Sh5×f6†

16. Df3×f6

17. e4×d5

18. Df6—h8†

19. Sb1—c3!

g7×f6

c7—c6

Lf8—e7

Th8—g8

Le7×f6

c8×d5

Tg8—g6

Kc8—d7

En fin idé. Svart har nu inget tillräckligt försvar.

19. — —

20. Dh8—e8†

21. Sc3×d5†

Le6×d5

Kd7—c7

Kc7—b8

22. Ta1—c1

23. Tc1×c6

24. Te1—b1

Sd8—c6

b7×c6

matt.

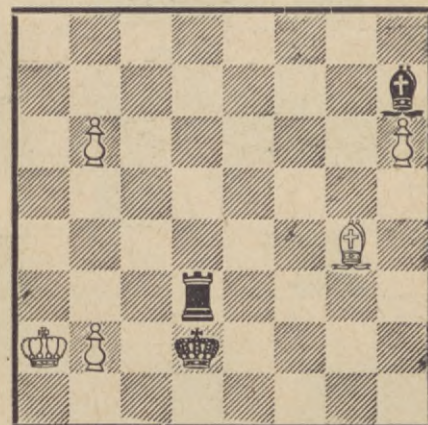
LÖSNINGAR.

Studie av A. Troitzky: 1. Le3, Lh2. 2. Lf4, Lg1. 3. f6, Ld4. 4. f7, Lg7. 5. Le5† och vinner.

Studie av Bernhardt: 1. b6, a×b6. 2. Kg4, Lb2. 3. Kf5, b5. 4. d7, Lf6. 5. h6 och vinner.

STUDIE.

Av W. och M. Platoff.

Vit drar och gör remi.

P. P. Waldenström var på en plats i Värmland med sin missionskolebygglista. Efter predikan i ett missionshus tog han in en i sänder av några välbesuttna bönder och fick dem att teckna rätt vackra belopp. En av dem han tog under behandling var mäktig snål och ville ingenting skänka. P. P. W. gav dock inte tappt utan lyckades efter ett långt samtal övertala honom att teckna en ganska stor summa.

Efteråt sade de andra gubbarna till honom:

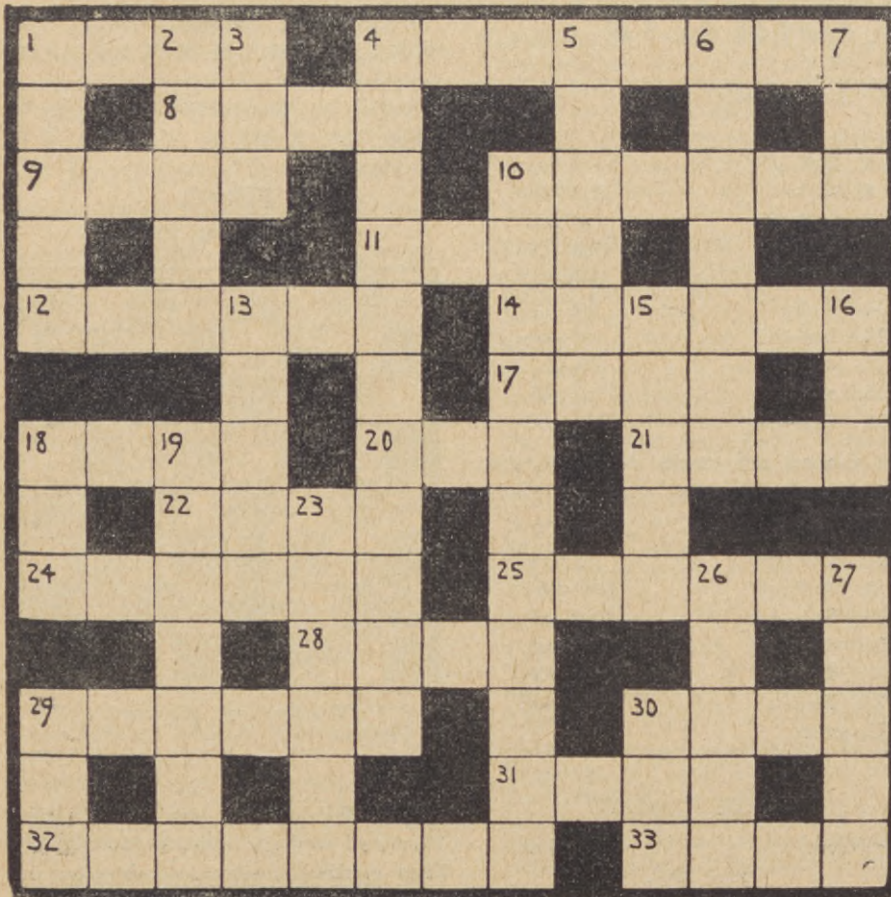
— Då va ett långt samtal du hade mä Waldenström.

— Då va tur då inte ble längre, sa gubben. Då köste tusen kronor i timmen.

Englad nyhet!
VI-TA-MALT

den goda drycken med chokladsmak (gott som är nyttigt för barn och vuxna) finnes nu åter på alla apotek, 1/4 burk 2: 37, 1/2 b. 4: 74, 1/1 b. 7: 64.

KORSORD NR 2

VÄGRÄTA ORD:

1. Fröken och chikan. (4)
4. Den himmel som hör tron till. (8)
8. Här är det fråga om verklig försumpning. (4)
9. "Det hos vårt liv som vet att vi måste dö." (4) (Bertil Malmberg.)
10. De rena tiljors doft. (6)
11. Man skulle nog inte trivas med sådana tapeter. (4)
12. Hammaren och skäran. (6)
14. Var Brontosaurus. (6)
17. Inte ens termiter på det träet biter. (4)
18. "Bunden ligger han på hällen, men hans tunga än är fri, och de gamla gudaskrällen darra ännu vid hans skri." (4) (Strindberg.)
20. Visare och inte gubbe. (3)
21. Åtta gram kaffe per person och dag, det kan inte bli annat än —. (4)
22. Talas det om på Solvalla. (4)
24. Bör ålderdom som bäres med heder. (6)

25. Brak och brottsligt bränt. (6)
28. En stor del av staden ljus. (4)
29. Kalla vi den smärta som beundras. (6)
30. Mal. (4)
31. Kammas av den flintskallige. (4)
32. Runa. (8)
33. Det värmer. (4)

LODRÄTA ORD:

1. Hittebarn. (5)
2. En annan gång är en —. (5)
3. Den är väl späckad. (3)
4. På Korea får hustrun inte se sin man förrän två dagar efter giftermålet. Därför klistrar man igen hennes ögon. (11)
5. Han har en tung dräkt. (6)
6. Därifrån kom parfymkungen Coty. (7)
7. Frank Heller talar om detta tidens smala. (3)
10. Svensson är antingen lat eller dum; nu är Svensson inte dum; alltså är Svensson lat. (11)

13. Episk egenskap. (5)
15. Har kvinnan i riksdagen sedan åtskilliga år. (5)
16. Bör helst vara ensidigt skrivet. (3)
18. Maj. (3)
19. Ett populärt planschverk i lösa blad. (7)
23. Trivdes på Maxim. (6)
26. På kaserngård och i opera. (5)
27. Har ni hört att... (5)
29. I sista minuten. (3)
30. En soldat får inte göra det! (3)

LÖSNINGAR

till korsord nr 3 skola vara oss tillhanda senast den 15 april. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i majnumret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 3".

Lösning till korsord nr 1.

1:sta pris, 10 kr., gick till Arne Hogborg, Västeråsens sanatorium, Borås. 2:dra pris, 5 kr., till Helmer Kariders. Box 355, Malung.

Göteborgaren Svensson var på kongress i huvudstaden. Under det sedvanliga korridorpratet träffade han en kollega, som sade till honom:

— Det står en del stockholmare därborta och prata om Göteborg. Där borde väl du vara med som sakkunnig.

Svensson rusade omedelbart dit och utbrast:

— Vem av herrarna är de som talar illa om Göteborg, va?

(Söndagsnisse-Strix.)

Ett och Annat

En annonskonstnär.

Vem är Sveriges festligaste annonsör om inte egendomsmäklaren Einar Julius Lindblad i Bollnäs? Under fyra års tid har han roat Bollnäsborna och även många andra läsare av denna hälsingestads ortstidningar med sina annonser. Och faktum är att hans "firma" blossat upp till en stor rörelse, ty vem blir inte intresserad av en annons i stil med: "På blomsterklädd kulle satt Hjalmar och kvad, att det hos Lindbladhs i Bollnäs finns gårdar och hemman till salu".

Folk gnuggade sig i ögonen och undrade om karlen var riktigt klok och ännu mer fundersam blev man, då det någon dag senare kom en ny annons med följande innehåll: "Opp Amaryllis, vakna min lilla, vädret är stilla, gården är kvar, den finns att köpa hos Einar J. Lindblad i Bollnäs". Men alla, som känner hr Lindblad, vet att det inte är något fel i "övre våningen" hos honom. Och att ideligen göra sin egendomsaffär påmind medelst detta sätt är tydligen något som slagit an ordentligt, ty från en ringa början år 1941 har Einar J. Lindblad till dato omsatt omkring två miljoner.

Hr Lindblad berättar för en lokaltid-

ning, att det finns folk, som rest långa vägar för "att se karlen, som annonserar så roligt" eller folk som säger: "Jag har aldrig tänkt köpa en gård, men sen jag började läsa hr Lindbladhs annonser, så har jag och gumman blivit så intresserade, att vi bestämt oss för att göra ett försök". Vid ett annat tillfälle var det en gumma, som ringde och undrade, om Lindblad var sjuk för det var så länge sedan hon såg någon av hans roliga annonser.

Pineus' memoarer.

Conrad Pineus har gjort dispachörtiteln berömd.

Tack vare Pineus vet alla numera, att dispachör är en skämtare, som är den högsta, juridiska auktoriteten i sjöfartsmål.

En dag tillfrågades Conrad Pineus av en vän, varför inte Pineus, som i fantasi och verklighet upplevt mer än de flesta andra svenskar, gav ut sina memoarer.

Pineus svarade:

— Det hade jag för länge sedan gjort, om inte titeln vållat mig besvär. Men jag har inte kunnat finna någon annan titel än "Blad ur min dispachörlevnad".

Och det kan ju var och en förstå, att jag inte kan ge ut en bok, där redan titeln för tankarna på skörlevnad.

Henry Villgrund.

*

I skolan händer ett och annat, och det mest varje dag. — Häromdagen var det en fader, som tillskrev en biologilärare, som följer: " . . . och är det ingen idé, att ni tilldelar min son varning i botanik, för han ska ändå bli slaktare!"

● Dessutom ser jag att reumatikerna tänker organisera sig till ett riksförbund och det är minsann ingenting att skratta åt. När man sett vilket gott arbete de lungsjukas organisationer utträttat för sina medlemmar förstår man bara inte varför reumatiker och ischiatiker, för att nu bara ta ett par fall ur mängden, inte har sammanslutit sig för länge sedan. I en sådan förening bör man ha betydligt flera gemensamma intressen att slåss för än i en sammanslutning av människor som bara har det gemensamt att de är födda samma år eller i samma landsända.

Flips i A. B.

STOCKHOLM

K. G. BERGHOLTZ & Co
KLOCKGJUTERI

Etabl. 1853

Tel. 10 72 90 Stockholm Tel. 10 72 90

BREVPAPPER och
TOILETTARTIKLAR
i parti
FIRMA EMIL BLOMQUIST
Bredgränd 2 — Stockholm

J. W. BAGERIET

VERKSTADSGATAN 19 - Tel. 40 94 63

— Rekommenderar sitt goda bröd —

BLOMSTER- & FRUKTBODEN
Drottningholmsvägen 76 Tel. 50 30 12

— Inneh.: F. ASP —
FÖRSTKLASSIGA BLOMMOR i stor
sort. Extra prima Frukt. Konfekt.
— Kransar och smakfulla binderier —

SOFIA JOHNSON
MJÖLK- OCH SPECERIAFFÄR

Upplandsvägen 20 — BROMSTEN

— Tel. 36 16 15 —

— Rekommenderas —

FISKAFFÄREN

Fleminggatan 101 — Tel. 50 46 36

— Rekommenderas —

Prima varor: **Fisk, Frukt, Grönsaker.**
Konserver till billigaste priser. Delikat
fetsill. God **sandjordspotatis.**

Ring 50 46 36!

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning,
hälsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföres fort och väl.
Gamla Plisséer ompressas. Order till
landsorten.

"SPECIAL"-STOCKHOLM
Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgat. 23

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej
kan undvara. Skydda Eder själv och
Edra barn genom inträde i ortens

ERKÄNDA SJUKKASSA.

ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CFNTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Eder med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN
— PÅSFABRIK & TRYCKERI —
Luntmakaregat. 79 - STOCKHOLM
Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

BETALD ANNONSPLATS

STOCKHOLMS FÖRORTER**CAFÉ "KRANSEN"**

MIDSOMMARKRANSEN. Tel. 45 17 39
 God vällagad mat — Gott kaffe
 Öppet 6—11 Humant, bemötande
 Anna Tu vesson

A.-B. SUNDBYBERGS ILEXPRESS
(Aug. Sjögren)

Bergaliden 17 — SUNDBYBERG
 Tel. 28 01 40 och 28 06 70
 Exp. och Lastbilscentral, Landsväg. 19
 Fullständig Åkeri- och Expressrörelse

EDSVIKENS SYBEHÖRSAFFÄR

Manufaktur - Sybehör - Syateljé
 Vallmövågen 3, Tureberg. Tel. 35 04 25
 — Elektrisk mangel —

FALKS**CAFÉ & MATSERVERING**

Stockholmsvägen 51 — Tel. 65 29 13
 LIDINGÖN
 — Rekommenderas —

CAFÉ & MATSALARNA

Hässelbyvägen 18 — Tel. 38 05 07
 HÄSSELBY
 — Rekommenderas —

RÖNNINGEBOR

Se på slanten —
 köp i KONSUM

RÖNNINGE ANDELSFÖRENING
Telefon 22**Bröderna Sigfridssons
MATVARUAFFÄR
SKÄLBY**

Tel. Hässelby Villastad 38 04 65
 Rekommenderas

ROSA RYDGENS Damfrisering
 Bisittarg. 30 (1:a Radhuset) Mälarhöjden
 Telefon 46 03 84
 Permanentondulering - EL Kamondulering - Tångondulering - Mise En Plise

Anna Wulf Sybehörsaffär

AURAVÄGEN 39 - DJURSHOLM
 Tel. 55 21 78

Elektroinstall. NILS CARLSSON
Sturevägen 10 — HÄSSELBY
— Tel. 38 04 83 —

Entreprenör för Hässelby Elverk
 och Stockholms Elverk

RAGNAR GUSTAFSSON

Lillersbyvägen 10 — Tel. 35 00 52
 TUBEERBERG
 SPECERI-, KÖTT- och MJÖLKAFFÄR
 Rekommenderas

— När ni nu ska besiktiga krutupplaget så var försiktiga. Förra året sprang det i luften och 12 man slets i stycken
 — Ja, det kan ju inte hända oss.
 — Varför det?
 — Vi är bara två.

STOCKHOLMS FÖRORTER**Mälarhöjdens Ved och Kol AB**
Tel. 46 02 49 - 46 17 59

Försäljer VED, KOL och KOKS
 Vi rekommendera även vårt
 LASTBILSAKERI

BETALD ANNONSPLATS**BODEN****VID BEHOV AV BIL**

Ring

NYA TAXI
 (Namnanrop)
 Drottninggatan 24

JEAN FORSBERGS**FRISÉRSALONG**

Bankhuset BODEN Tel. 21 41
 Herr-, Dam- & Barnklippning

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
 B O D E N — Tel. 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film

HEDENBRONS KAFÉ

rekommenderas vid utflykter och
 promenader
 Gott kaffe — Hembakat bröd
 Telefon 23 57 — BODEN

BODEN**BJÖRKBOMS**

FINBAGERI och CAFÉ
 Kungsgat. 10 Boden Tel. 598
 Rymliga och trevliga lokaler
 Beställningar mottagas
 Begravningsarrangeras

**E. A. HEDMANS
BAGERI, KONDITORI och KAFÉ**

Kungsgatan — BODEN — Telefon 280
Rekommenderas
 Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

BORÅS**BORÅS EXPORTAFFÄR**

Köpare till
Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall
 Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20
 — BORÅS —

GÄLLIVARE**Radio- & Sportaffären**

Gällivare — Tel. 207

Radioapparater — Serviceverkstad

GÄVLE

NYBYGGNADER, OMBYGGNADER
 och husbyggnadsreparationer
 utföras förmånligt

PRAKTISKA BYGGNADS AB
 Drottninggat. 56 — Tel. 2968, 3969
 Införda kostnadsförslag

**J. HEDMANS
LITOGRAFISKA TRYCKERI**

Efr. LISA KRUSE

Spec.: Reklam-, Emballagetryck m. m.
 Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 28 92

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist
 Sikviksgatan 2 — Gefle — Telefon 44 99
 Utför metallgjutgods i alla rödgodslegeringar, i styckevikter upp till 600 kg.
 Lagerbussningar alltid i lager.
BEGÄR OFFERT.

HUDIKSVALL

WALLNERS Helsinginne-Industri
Tillhandahåller Linnevaror, Ylle- och Bomullsvånader, Filtar, Mattor, Gardiner m. m. Gynna våra befullmäktigade ombud, och Ni blir själv gynnad. På platser, där vi förut icke äro representerade, antaga vi ombud.
Telefon: Hudiksvall 93.

KALMAR

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer
A.B. Sievert & Fornander
KALMAR. Telefoner: 7, 215, 1515

KIRUNA

ALLTID FÄRSKA BAKVERK
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
Tel. 109
TARTOR — EFTERRÄTTER

KRAMFORS MED OMNEJD

Ljungdahls Iar
Kramfors Smidesfabrik

KRYLBO

BRUNNSBORRNINGAR
i berg och jord utföras med moderna brunnsborrningsmaskiner av vana borrarer. — Infordra kostnadsförslag.
ASLUNDS RÖRFIRMA
KRYLBO — TEL. 11 15.

LJUSDAL

Edeforsens Kraftaktiebolag
Tel. 11 82 Tel. 11 82
Förstklassigt lager av: Elektrisk armatur, elektriska kokapparater och strykjärn, elektriska kylskåp
Billiga priser! Gör förfrågningar!

GYNNA ANNONSÖRERNA**LJUSDAL**

DEN RÄTTA TAPETEN
finner man lätt i vår rikhaltiga sortering av moderna, trevliga mönster i alla prislägen
Färg- & Kemikaliehandeln
Ljusdal

LULEÅ

Ni är alltid välkommen till
LILLA KONDITORIET
Stationsgatan 67

LULEÅ KEMISKA TVÄTT
Smedjegatan 24 Telefon 14 66
LULEÅ
KEMISK TVÄTT — ANGPRESSNING
Ring Ni, så hämta vi!

Norrbottens Slakteriförening**u. p. a.**

BERGSVIKEN

Nöjd och belåten blir den, som låter
ELIN ÅSTRÖMS TVÄTT- & STRYKINRÄTTNING
ombesörja tvätten. Tel. 15 56

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledningar samt Reparationer
Skomakaregatan 42 — LULEÅ
Tel. Verkst. 13 25 Tel. Bostad 11 75

LULEÅ HANDARBETSÄFFÄR
Storgatan 51 — Tel. 2678
Stor sortering i handarbeten. Stramaljtavlor med motiv Luleå domkyrka och Gammelstads kyrka.
Nyheter i köksgarnityr.

ELEKTRA • G. Lindström
Hermelinsgatan 15 - LULEÅ - Tel. 22 14
Alla slags elektriska installationer och reparationer.
Elektrisk materiel, strykjärn, glödlampor, spisar, kylskåp m. m.

BRUNNSBORRNINGAR
utföres av
BORRFÖRMAN H. BJURSTEN
Box 524 - Luleå - Tel. 3191

BETALD ANNONSPLOTS

MALMBERGET

ENGSTRÖMSEFTR.
(E. Pettersson)
Telefon 85
KAPPOR, MANUFAKTUR SY-BEHÖR och MODEVAROR
REKOMMENDERAS

MALMÖ

SLIPMATERIALAFFÄREN
Malmö — Östergatan 5
Original Carborundum- & Aloxite Slip-skivor, Durex Slipduk och Slippapper
Telefon 233 45

MARMOR, KALKSTEN och GRANIT
INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
MALMÖ Telefon 153 80

BETALD ANNONSPLOTS

OSKARSHAMN

AB SKANDINAVISKA KORSETTFABRIKEN
OSKARSHAMN
Tel. 645
Tillverkar och försäljer korsetter alla slag

ALMQVISTS EFTR.
Järn-, Sport- & Bosättningsaffär
— OSKARSHAMN —
REKOMMENDERAS
Tel. 229 - 257

SKELLEFTEA med omnejd

FIRMA
W. SANDSTRÖM A. B.
Stationsgat. 22. Tel. 101 01, 105 19
— FRUKTIMPORT —

Allas gemensamma intresse
är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader genom Kooperativt samverkan — Gör Edra inköp i
Skellefteåortens Koop. Handelsförening
förening för lägre levnadskostnader

BETALD ANNONSPLOTS

SUNDSVALL
med omnejd

Järnkonstruktioner och smiden

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsåkers Travbana Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1945. Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik.
Tel.: Kontoret 42 70 — Banmäst. 53 30.

SÖDERHAMN

Efterfråga alltid Rydéns BÄSTA BRÖD

Brödet med den verkliga rågsmaken

SÖDERTÄLJE

A. WARENBERG, ÅKERI
EKDALSGATAN 5
Tel. 300 55
Södertälje

UPSALA

C. H. SWAHN
Kungsgat. 43. Tel. 44 54

Entreprenör för värme-, gas-,
vatten- och avloppsledningar.
— Reparationer utföras —

ÖRENSKÖLDSVIK med omnejd

Ring
1096

så avhämta vi lump,
skrot, stickylle, metal-
ler, tomglas m. m.

JOHANSSONS
SKROTAFFÄR

Bostad ankn. Vid Träsliperiet

J. OLSSONS SKOFABRIK
JÄRVED — Telefon 400 22

Försäljer i parti: Skodon, Handskar
och Secker av egna tillverkningar.

ÖSTERSUND

GUSTAF III:s CAFÉ
Kyrkogatan 66 ÖSTERSUND

Gott kaffe - Te - Choklad - Gott bröd
Läskedrycker - Smörgåsar - Mjök m.
m. - Kaffe m. m. utbäres.
Beställningar kan göras per tel. 853

Byggmästare JOHAN ERIKSSON
ÖSTERSUND
Bergsgatan 45 — Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer
INFORDRA OFFERT

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Brevcirkeln är en idealisk stu- dieform

Studiecirkeln, som använder sig av Brevskolans kurser, är den effektivaste men säkerligen också angenä-
maste formen av självstudier. Samtidigt är det också
en god lösning av studiecirkelns ledarproblem. Antalet
dylika cirklar ökar också år från år.

Begär studiehandledningen "Brevcirkeln" så får Ni
många goda tips på aktuella och intressanta kurser.

Ämnesgrupper: Svenska och
främmande språk, Förenings-
livets problem, Sociala frågor,
Samhällskunskap och Ekono-
mi, Praktisk handelskunskap,
Matematik o. naturvetenskap,
Verkstadsteknik, Maskintek-
nik, Elektroteknik.

BREV
SKOLAN
STOCKHOLM 18

Rederiaktiebolaget

IRIS

STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Atair"	2990 "